

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÖNETİM BİLİMİ AÇISINDAN ÜSTÜN YETENEKLİ
ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

İŞLETME ANABİLİM DALI YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Berrin ÖZDEN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Osman ÖZCAN**

İSTANBUL – 2015

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Berrin ÖZDEN
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Yönetim Bilimi Açısından Üstün Yetenekli Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 12.05.2015
- SAYFA SAYISI** : 96
- TEZ DANIŞMANLARI** : 1. Prof. Dr. Ali Osman ÖZCAN
- DİZİN TERİMLERİ** : Üstün Yetenek, Duygusal Zeka, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği
- TÜRKÇE ÖZET** : Üstün yetenekli çocukların, farklılıklarından kaynaklanan gelişim özellikleri ve duyuşsal alanlarının bilişsel ve sosyal alan gelişimleriyle aynı hızda olmaması sebebiyle problem yaşamaları kaçınılmaz olmaktadır. Duygusal zeka gelişiminin doğumla başlayıp her zaman ve her yaşta geliştirilebilir ve öğrenilebilir olması yüksek bir potansiyelle dünyaya gelen bu çocuklar ve toplumlar için önemlidir.
Bu araştırmanın amacı, Sinop Bilim ve Sanat Merkezine devam eden üstün yetenekli çocukların duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Berrin Özden

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÖNETİM BİLİMİ AÇISINDAN ÜSTÜN YETENEKLİ
ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

İŞLETME ANABİLİM DALI YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Berrin ÖZDEN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Osman ÖZCAN

İSTANBUL – 2015

BEYAN

Yaptığım bu tez çalışmasının araştırma, tanımlanma ve hazırlanmasında tüm bilimsel etik kurallarına uyduğumu, başka araştırmacıların çalışmalarından faydalanılması durumunda bilimsel normlar doğrultusunda atıfta bulunduğumu, yararlanılan veriler üstünde bir tahrifat yapmadığımı, tezin hiçbir bölümünün bu üniversite ve diğer üniversitelerdeki herhangi bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Berrin ÖZDEN

12.05.2015

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Berrin ÖZDEN'ın "Yönetim Bilimi Açısından Üstün Yetenekli Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İŞLETME anabilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____
Prof.Dr. Ali Osman ÖZCAN
(Danışman)

Üye _____
Yrd. Doç.Dr. Elif Güneri
YÖYEN

Üye _____
Yrd. Doç.Dr.Erdem BAĞCI

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

... / ... / 2015

İmzası

Doç.Dr. Ragıp Kutay KARACA

Enstitü Müdürü

ÖZET

Üstün yetenekli çocukların, farklılıklarından kaynaklanan gelişim özellikleri ve duyuşsal alanlarının bilişsel ve sosyal alan gelişimleriyle aynı hızda olmaması sebebiyle problem yaşamaları kaçınılmaz olmaktadır. Duygusal zeka gelişiminin doğumla başlayıp her yaşta gelişmeye ve öğrenmeye açık olması yüksek bir potansiyelle dünyaya gelen bu çocuklar ve toplumlar için önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, Sinop Bilim ve Sanat Merkezine tanılanarak üstün yetenekli olduğu belirlendikten sonra devam eden çocukların duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemi 63' ü kız, 44' ü erkek toplam 107 kişiden oluşmuştur.

Çalışmada bağımlı değişkenler duygusal zeka alt boyutları olarak belirlenmiş olup, cinsiyet, yetenek alanı, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olunduğı, sınıfı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve yaş düzeyi de bağımsız değişkenleri oluşturmuştur.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Bar-On Duygusal Zeka Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olup Çocuk ve Ergen Formu kullanılmıştır. İstatistiksel hesaplamalarda SPSS 20,0 kullanılmıştır.

Bu çalışmada öncelikle üstün yetenek, üstün yetenekli çocukların özellikleri, duygusal zeka ve duygusal zekanın geliştirilmesi Alanda yazılmış çeşitli kaynaklar taranarak incelenmiş, elde edilen bilgiler düzenlenerek alan yazın oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenek, Duygusal Zeka, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeğı

SUMMARY

Gifted children inevitably have some problems due to the fact that their development traits and the affective domain are not at the same pace with their cognitive and social development. It is known that emotional intelligence starts to develop at birth and it can be improved and learned at every age, so this is highly important for the society and for these children who are born with high potentials.

The aim of this study is to investigate the EQ levels of the children who attend Sinop Science and Art Center after being assessed as “gifted” in certain areas. It is a qualitative research which includes 107 students; 63 girls and 44 boys.

In the study, sub-categories of emotional intelligence are the dependent variables and gender, gifted domain, number of siblings, having elder brothers/sisters, class at school, parents’ education level, and age are the independent variables.

Bar-On Emotional Quotient Inventory was used for data acquisition considering its validity and reliability. SPSS 20,0 was used for the statistical analyses.

This research study includes a literature review on giftedness, characteristics of the gifted children, emotional intelligence and ways to develop it. This literature review is based on the study of certain resources to gather and organize the data available in these fields.

Keywords: Giftedness, emotional intelligence, Bar-On child and adolescent form

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LİSTESİ	V
ÖNSÖZ	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
1.1. ZEKA	2
1.1.1. Zeka Türleri.....	3
1.1.2. Zeka ve Yetenek İlişkisi	3
1.2.ÇOKLU ZEKA VE TÜRLERİ	4
1.3. ÜSTÜN ZEKA	6
1.3.1. Üstün Zekalıların Ortak Karakteristik Özellikleri:.....	8
1.3.2. Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Özellikleri:	9
1.3.3. Üstün Zekâlı Çocukların Zihinsel Gelişim Özellikleri	9
1.3.4. Sosyal-Duygusal Özellikleri	9
1.3.5. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Kızların Özellikleri.....	10
1.3.6. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Erkeklerin Özellikleri.....	11
1.4. Duygusal Zeka.....	12
1.4.1. Duygusal Zeka Kavramının Tarihsel Gelişimi	14
1.4.2. Duygusal Zeka Gelişiminin Önemi	15
1.4.2.1. Zeka ve Duygusal zeka arasındaki fark nedir?	16
1.4.3. Duygusal Zeka Modelleri	16
1.4.3.1.Mayer ve Salovey modeli	16
1.4.3.2. Bar-On Duygusal Zeka Modeli	18
1.4.3.3. Daniel Goleman Modeli.....	19
1.4.3.4. Cooper ve Sawaf Duygusal Zeka Modeli	20
1.4.4. Duygusal Zeka ile ilgili yapılan araştırmalar	21
İKİNCİ BÖLÜM	23
YÖNETİM BİLİMİ AÇISINDAN ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ KONUSUNDAKİ ARAŞTIRMA	23
Araştırmanın Problemi ve Amacı	23
Araştırmanın Önemi	24
Araştırmanın Varsayımları.....	25

Araştırmanın Sınırlılıkları.....	25
Tanımlar.....	25
2.1. YÖNTEM	26
2.1.1. Araştırmanın Yöntemi.....	26
2.1.2. Araştırma Modeli	26
2.1.3. Araştırma Şekli ve Örneklem Seçimi	26
2.1.4. Veri Toplama Araçları.....	26
2.1.4.1. Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu (EQ-i (YV)).....	27
2.1.4.2. Geçerlilik ve Güvenilirlik	27
2.1.4.3. Kişisel Bilgi Formu	28
2.1.5. Verilerin Toplanması.....	28
2.1.6. Verilerin Analizi.....	28
3.1. BÜLGÜLAR VE YORUMLAR.....	29
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	91
KAYNAKÇA.....	93
EKLER	-

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyet Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı	29
Tablo 2: Kardeş Sayısının Sayı ve Yüzde Dağılımı	29
Tablo 3: Kaçınıcı Çocuk Olunduğu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı	30
Tablo 4: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı.....	30
Tablo 5: Müzik Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılım.....	30
Tablo 6: Resim Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı.....	31
Tablo 7: Annenin Eğitim Durumu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı	31
Tablo 8: Babanın Eğitim Durumu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı	31
Tablo 9: Sınıfların Grupları Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı	32
Tablo 10: Yaşın Gruplandırılması Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı.....	32
Tablo 11: Yaş-Sınıf ve Bağımlı Değişkenlerin Betimleyici İstatistiksel Tablosu.....	33
Tablo 12: Duygusal Zeka Ölçeği için Madde ve Güvenirlilik Analiz Sonuçları.....	34
Tablo 13: Duygusal Zeka Ölçeği Bireylerarası Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları.....	36
Tablo 14: Duygusal Zeka Ölçeği Bireyiçi Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları	37
Tablo 15: Duygusal Zekâ Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 16: Duygusal Zekâ Ölçeği Uyum Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları	38
Tablo 17: Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları	39
Tablo 18: Duygusal Zekâ Ölçeği Olumlu Etki Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları.....	40
Tablo 19: Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi sonuçları	40
Tablo 20: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puanları Arasında Korelasyon Analizi Sonuçları.....	41
Tablo 21: Duygusal Zeka Ölçeği Genel Toplam Puan Ortalaması ile Alt Boyut Toplam Puanları Arası Korelasyon Tablosu.....	44
Tablo 22: Cinsiyet Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 23: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 24: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 25: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	47
Tablo 26: Kardeş Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	48
Tablo 27: Kardeş Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	48
Tablo 28: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	49
Tablo 29: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	50

Tablo 30: Sınıf Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	50
Tablo 31: Yaş Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	51
Tablo 32: Cinsiyet Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	52
Tablo 33: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	52
Tablo 34: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	53
Tablo 35: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	53
Tablo 36: Kardeş Durumu Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	54
Tablo 37: Kişinin Kardeş Sırası Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	55
Tablo 38: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Birey içi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	55
Tablo 39: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyiçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	56
Tablo 40: Sınıf Değişkeni için Birey içi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	57
Tablo 41: Yaş Değişkeni için Birey içi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	57
Tablo 42: Cinsiyet Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	58
Tablo 43: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	59
Tablo 44: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	59
Tablo 45: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	60
Tablo 46: Kardeş Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	60
Tablo 47: Kardeş Sırası Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	61
Tablo 48: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	62
Tablo 49: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçlar	62
Tablo 50: Sınıf Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	63
Tablo 51: Yaş Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	64
Tablo 52: Cinsiyet Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	64
Tablo 53: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	65

Tablo 54: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	65
Tablo 55: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	66
Tablo 56: Kardeş Durumu Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	66
Tablo 57: Kardeş Sırası Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	67
Tablo 58: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	68
Tablo 59: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	68
Tablo 60: Sınıf Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	69
Tablo 61: Yaş Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	70
Tablo 62: Cinsiyet Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	71
Tablo 63: Zihinsel Yetenek Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	72
Tablo 64: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	72
Tablo 65: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	73
Tablo 66: Kardeş Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	73
Tablo 67: Kardeş Sırası Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	74
Tablo 68: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	75
Tablo 69: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	75
Tablo 70: Sınıf Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	76
Tablo 71: Yaş Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	77
Tablo 72: Cinsiyet Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	78
Tablo 73: Zihinsel Yetenek Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	78
Tablo 74: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	79
Tablo 75: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	79
Tablo 76: Kardeş Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	80
Tablo 77: Kardeş Sırası Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	80
Tablo 78: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	81

Tablo 79: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	82
Tablo 80: Sınıf Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	82
Tablo 81: Yaş Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçlar	83
Tablo 82: Cinsiyet Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	84
Tablo 83: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	85
Tablo 84: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	85
Tablo 85: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	86
Tablo 86: Kardeş Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	86
Tablo 87: Kardeş sırası Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	87
Tablo 88: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	88
Tablo 89: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	88
Tablo 90: Sınıf Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	89
Tablo 91: Yaş Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları	90

ÖNSÖZ

Tez danışmanım olmayı kabul ettiği için minnettar olduğum ve aramızdaki uzun mesafelere rağmen çalışmamın doğru bir şekilde planlanması, yürütülmesi ve raporlanmasında benden yardımlarını, desteğini, bilgisini, esirgemeyen, çok değerli hocam Prof. Dr. Sayın Ali Osman ÖZCAN' a, yüksek lisans derslerini aldığım tüm değerli hocalarıma, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü çalışanlarına, eğitim hayatım boyunca öğrencisi olduğum tüm değerli öğretmenlerime, dostlarıma, meslektaşlarıma, öğrencilerime, sevgi ve desteklerini her zaman yanımda hissettiğim canım aileme, anlayışları ve çalışmama katkıları için çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Dünya geleceğe yatırım yapılacak en önemli kaynağın insan zekası olduğu bilinci ile eğitim politikaları oluşturmakta ve sahip olunan zenginliğin üstün zeka ve yetenek olduğundan yola çıkarak bu potansiyeli en üst seviyede değerlendirmenin sorumluluğu ve çabası içinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Ülkemizdeki üstün yetenekliler eğitimiyle ilgili yıllardır yapılan çalışmalar ve uygulama alanında yaşanan problemler, üstün yetenekli bireylerin tanınma süreciyle başlayıp, tüm gelişim alanlarının bütüncül bir yaklaşımla desteklenmesi ve yeteneklerin en üst seviyede geliştirilmesi, daha sonra da bu kaynağın toplumun hizmetine sunulması etkin ve verimli bir şekilde kullanılması sürecini önemli kılmaktadır.

Yapılan araştırmalara ve günümüz işletmecilik anlayışına bakıldığında başarının artırılması ve verimli kullanılması için yalnızca zekası yüksek mantıksal veya teknik becerileri gelişmiş kişilerin varlığının yeterli olmadığı görülmektedir. İhtiyaç duyulan bir diğer grupta duygusal ve sosyal kapasitesi yüksek olan çalışanlardır. Kurumlarda duygusal zekası yüksek olan bireylerin bulunması, ilişkileri ve iletişimi daha etkin kılar.¹

Araştırmalara göre yüksek duygusal zekaya sahip olan kişiler, sağlıklı ve gerçekçi bir öz benlik gelişimi inşa ettikleri için aile, iş, arkadaşlık ilişkilerini olumlu kurabilen ve yöneten, başarıya daha kolay ulaşabilen, üretken, mutlu, çevresinde sevilen insanlardır. Duygusal zeka kişilerin duygusal olgunluk gelişimlerinin olumlu olmasını sağlarken, başkalarının duygularını anlamalarını da kolaylaştırır.²

Yapılan araştırma sonuçları, duygusal zekanın bireyin hayattaki başarı ve mutluluğunda çok önemli etkisi olduğunu ortaya koyarken, duygusal zeka gelişimi olumlu olan bireylerin yaradılıştan var olan potansiyellerini daha rahat bir şekilde ortaya koyarak yetenek ve becerilerini yaşamın birçok alanında başarıyla kullanabildiklerini göstermektedir.³

¹ Selen Doğan, **Personel Güçlendirme Rekabette Başarının Anahtarı**, Kare Yayınları, İstanbul, 2006, s.78.

² Zuhal ve Acar Baltaş, **Bedenin Dili**, Remzi Kitabevi, 2001, İstanbul, s.48

³ Daniel Goleman, **Duygusal Zeka: Neden IQ' dan Daha Önemlidir?**, Varlık Yayınları, 2005, İstanbul, s.312.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. ZEKA

Zeka, “İnsanların akıl yürütme, algılama, düşünme, yargılama ve değerlendirme gibi üst düzey becerilerin tamamına denmektedir.⁴ Zeka dendiğinde ilk düşünülen alan bilişsel zeka alanıdır ancak bu durum zeka alanlarıyla ilgili yapılan bilimsel çalışma ve sonuçlarına göre yerini farklı zeka alanlarına bırakmıştır.

Zekaya ilişkin kuramlar, yapılan bilimsel araştırma sonuçlarına göre, zekanın eğitimle ve çevreyle geliştirilen bir potansiyel olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda biyolojik temellerinin bulunduğu noktalara da rastlanmaktadır. Kişinin yaradılıştan yani doğuştan var olan yetenekleri, kalıtım yoluyla kuşaklara aktarılmakta ve çeşitli uyarıların etkisi, tecrübe, yaparak yaşayarak öğrenme ve çevreden kaynaklanan etkenlerle şekillenen bir bütün olarak kabul edilmektedir.⁵

Zekayı, anne karnındaki ve doğum esnasındaki nedenler, travmalar, ateşli hastalıklar, eğitim, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi gibi çeşitli çevresel faktörler de etkilemektedir. Ancak çocuğun zekası çevrenin etkisinden sıyrılabilmektedir.⁶

Pek çok kuramcının farklı görüşleri ve tanımları, geleneksel ve çağdaş görüş başlıkları altında toplanabilir. Buradan da anlaşıldığı üzere sadece zeka kavramı değil bu kavramın sınıflandırılması bile çok çeşitlilik göstermektedir. “Zeka kavramı ilk kez Aristo tarafından “dia-neosis” kelimesinin düşünceye bağlı soyut süreçlerin hafıza, algı, hayal gibi adlandırılmasıyla çoğaltılmıştır.”⁷

Woolfolk’ a göre ise zeka, “insanın genetik veya öğrenme süreçlerindeki bilişsel becerileri kavrama, hatırlama, problem çözmede kullanma yetisidir.”Zekâ testleri çalışmalarıyla bilinen Psikolog Terman zekayı şöyle tanımlar “zeka soyut düşünme yeteneğidir.”⁸ Horn ve Nollise zekânın tek bir tanıma dayandırılmasına karşı çıkmışlardır ve ikisi de zekanın 7 ayrı yetenek alanı olduğunu öne sürmüşlerdir.

⁴ Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.org.tr/TR/sozbul>, (06.01.2015)

⁵ Sena Otacioğlu, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Duygusal Zeka ve Akademik ve Çalgı Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, s. 85-96

⁶ Rengin Akboy, *Eğitim Psikolojisi*. Konya. Mikro Yayınları, 2000, s95

⁷ Zeynep Kızıltepe, *öğretim: Eğitim Psikolojisine Çağdas Bir Yaklaşım*. Ofset Yayınevi, İstanbul, 2004, s.87

⁸ Feriha Baymut, *Genel Psikoloji*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1994, s.227-229.

Bu 7 zekâ alanından ayrı, zekayı, bilgiyi işleme hızı ve karar verme becerisi hızının da farklı 2 zekâ türü olarak görülebileceğini belirtmişlerdir. “Zekânın belirleyicisi olarak işaret edilen diğer kavramsal değişken çalışma belleğidir.”⁹

1.1.1. Zeka Türleri

Geleneksel zeka yaklaşımları bilişsel alanla duygusal alan arasında ilişki kurmakta yetersiz kalmıştır. 1905 yılında Alfred Binet ve Simon’ nun geliştirdiği zeka testi, modern anlamda geliştirilen ilk zeka testi olmuştur. Bilim adamları zekanın bilişsel alan boyutlarının dışındaki boyutları inceleyerek, zekayla ilgili temel sorunlara çözüm bulmaya çalışmışlardır. Bunların en önemlileri; sosyal zeka modeli, çoklu zeka modeli ve pratik zeka modelidir.¹⁰

Thordike’ nin 1920’ li yıllarda duygusal zeka modeline temel oluşturan ve sosyal zeka adını verdiği modeli, zekanın biliş dışındaki boyutlarını değerlendirmiştir.¹¹

Slovey ve Mayer’ in duygusal zeka modeli farklı kavramları bir çatı altında toplamıştır. Bunlar duyguların düzenlenmesi, duygusal bilginin kullanılması, duyguların değerlendirilmesidir¹²

Galton’a göre; “bireysel farklılıklar, duygusal yeteneklerdeki farklılıklardan kaynaklanır. Bireyin duygu gelişimi ne kadar olumlu olursa zekası o kadar iyi işler.”¹³

1.1.2. Zeka ve Yetenek İlişkisi

Genel bir ifade ile zeka; “yeminde, zamanında, amaca uygun, toplumsal değeri ve orijinalliği olan zihinsel davranışlar gösterebilme, soyut olayları kısa sürede ve doğru şekilde kavrayabilme, karşılaşılan sorunlara doğru ve zamanında çözüm yolları geliştirebilme, zor şartlar altında bile kişisel enerjiyi artırıp oluşan heyecan durumlarına karşı koyabilme kapasitesi” olarak tanımlanabilir.¹⁴

⁹Ercan Alp, 2007. “Çocuklarda Akıcı Zekânın Bilgi İşleme Hızı, Kısa Süreli Bellek ve Çalışma Belleği Kapasitesi İle İlişkisi”. **Türk Psikoloji Dergisi**. Cilt: 22, Sayı: 60, s. 1-15

¹⁰Akın, Mahmut. “İşletmelerde Duygusal Zekânın Üst Kademe Yöneticiler İle Astları Arasındaki Çatışmalar Üzerindeki Etkileri”. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2004.

¹¹Daniel, Goleman, **Emotional Intelligence: Issues In Paradigm Building**. In C. Cherniss and D. Goleman (Ed's.), **The Emotionally Intelligence Workplace**, Jossey-Bass San Francisco, 2001

¹²Adrian Furnham, “**On the Dimensional Structure of Emotional Intelligence**” **Personality and Individual Differences**, 2000, 29, 313-320.

¹³<http://www.cocukvegelisimi.com/egitim-yaklasimlari/zeka-kuramlari-ve-coklu-yaklasimlar.html>, (02.12.2014)

¹⁴Yelkikalan, Nazan, “21. Yüzyılda Girişimcinin Yeni Özelliği: Duygusal Zeka”, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C. 1, S. 2, 2006

Tek etmen teorisi zekanın soyut ve genel bir uyum yeteneği olduğunu açıklar. Bu görüşte olan birçok psikolog, genel düşünsel yeteneği birbirinden farklı olarak tanımlamışlardır. Terman' a göre zeka "soyut düşünme yeteneği" dir. Bundan, sayılar ve sözcükler gibi birtakım fikirsel semboller yeteneği anlaşılır. Davis zekayı "edinilen bilgilerden yararlanılarak problem çözme yeteneği" olarak açıklarken Stern "yeni karşılaşılan durumların gereklerini, düşünme yeteneğinden yararlanarak karşılayabilme, yeni hayat koşullarına uyabilme gücü" olarak tanımlamıştır.

Grup Faktör Kuramcısı Thurstone, yaptığı çalışmalar sonucu, zekanın, birbirinden farklı yetenek gruplarından oluştuğunu ileri sürerek bunları sayısal, sözel, görsel, kelime akıcılığı, akıl yürütme, bellek, algı gibi 12 faktör olarak tanımlamış ve bunları ölçmek için Temel Yetenekler Testi geliştirmiştir. Thurstone ve Thorndike' e göre davranışlarımızı düzene koyan gizil güç, bir tek genel yetenek olmaktan öte birçok özel yeteneklerin bir araya gelmesinden oluşmuştur.¹⁵

Guilford' un Çok Faktör Kuramına göre zekanın içerik, işlem ve ürün olmak üzere üç yönü vardır ve bunlardan biri bile olmazsa zekanın varlığından söz edemeyiz.

Cattell-Horn Akıcı ve Kristalize Yetenekler Kuramında (Cattell, 1971; Horn, 1994), yeni durumlarla başa çıkmayı akıcı yetenekler ve sözcük dağarcığı gibi deklaratif bilginin depolanması ve kullanılmasını ise kristalize yetenekler olarak tanımlamıştır.¹⁵

1.2.ÇOKLU ZEKA VE TÜRLERİ

Çoklu zeka kuramı, zekânın çoklu bir yapı sergilediği düşüncesini temel almaktadır. Bu kuram, pek çok zeka türünün öğrenme ve bilmedeki etkisinden bahsetmektedir. Çoklu Zeka kavramından söz eden Gardner, zekayı kişinin bir ve birden fazla kültürde değer bulabilen ürün koyma yeteneği olarak tanımlarken, 1983 yılında Çoklu Zekâ Kuramı' nı ileri sürdüğünde 7 çeşit zekâ alanından bahsetmiştir. 2 yıl sonra ise "Doğa Zekası" adını verdiği 8. zeka alanını da literatüre kazandırmış ve 1999'da üzerinde çalıştığı 9. zeka alanı olarak "Varoluşçu Zeka"nın tanımlanabileceğini ileri sürmüştür.¹⁶

¹⁵ m.friendfeed media.com/1a799710532fa2c0b8aa0559c90167eb3e77f632 (27.05.2015)

¹⁶ David Lazear, **The Intelligent Curriculum**, Zephyr Pres, USA, 2002,s. 18-40.

“David Lazear’ in Ayrımına Göre Çoklu Zekâ Türleri:

Nesnelere Dayalı Zekâ

Görsel ve Uzamsal Zeka

Kinestetik/Duyu devinimsel Zekâ

Doğa Zekâsı

Mantıksal /Matematiksel Zekâ

Yaşamda etkilenilen varlıkların şekil, renk, görüntü ve tasarım gibi özellikler bakımından etkileşim yaratması sonucunda oluşmaktadır. Zihnimizde hayal etmeye ve görselleştirmeye meyillidir.

Nesnelerden Bağımsız Zekâ

Sözel/Dilbilimsel Zekâ

Müzikal/Ritmik Zekâ

İşitsel ve dille ilgili unsurlar, ses, dil örüntü yapılarından oluşmaktadır. Hayal ya da somut şeylere bağlanmasa da dil, titreşimsel sıralanma, ritim, ton gibi özelliklerle ilişkilidir.¹⁷

Kişisel Zekâ

Sözel/Dilbilimsel Zekâ

Müzikal/Ritmik Zekâ

Temel belirleyicileri kişisel yeterlilik, kişilerarası ilişkiler ve özgün yaşantılardır.

¹⁷ Deirdre Loveck , **The Quest For Meaning**: Counselingissues With Gifted Children and Adolescents. L. K. Silverman (Ed.), Counseling the Giftedand Talented. Denver: Love Publishing Company, 1993, s.30.

1.3. ÜSTÜN ZEKA

Üstün zekalı çocukların beş tane özelliğinden bahsedilmektedir. Bu özellikler; ıraksak düşünme becerisi, uyarılabilirlik, duyarlılık, çabuk kavrama becerisi ve entellektüel olmadır. İlk üç özellik Torrance' ın üstün çocuklarla ilgili tanımlamalarından alınmış, diğer ikisi de üstün çocukların aileleriyle yapılan görüşmeler ve üstün yetenekli yetişkinlerle yapılmış olan tartışmalar sonucunda Lovecky tarafından geliştirilmiştir.¹⁸

Üstün veya özel yetenekli çocuğun duyuşsal alanı ve sosyal bilinç gelişimini çeşitli sebepler etkilemektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuk, çevresiyle etkileşiminde farklı özelliklerine karşı olan yaklaşımlar üstün yetenekli çocuğun tutumunu etkilemektedir.¹⁹

1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)' nın yayımlamış olduğu raporda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin genel özelliklerinden bazıları şu şekilde ifade edilmiştir:

“Gelişim alanlarında yaşlılarından ilerdedirler, meraklıdırlar, öğrenmeye heveslidirler, yeni bilgilere açtırlar, çabuk öğrenirler, hafızaları kuvvetlidir, kolay unutmazlar, kelime hazneleri oldukça zengindir. Algılama ve bilgiyi işlemede hızlıdırlar. Birbiriyle ilgisiz gibi görünen işlemler arasında bağ kurabilirler. Yaratıcıdırlar, özgün ürünler ortaya koyarlar, farklı problem çözme ve öğrenme stratejileri geliştirip kullanabilirler. Toplumun ve karşılarındakinin duygu, düşünce ve ihtiyaçlarına duyarlıdırlar. Kendilerini oldukça iyi ifade edebilir aynı zamanda öz eleştiri de yapabilirler. Farklı bir mizah anlayışları vardır. Espri yetenekleri de oldukça gelişmiştir.”²⁰

Renzulli, üstün zekâ tanımını birey değil davranış kavramı üzerinden yapmakta ve geliştirdiği üçlü halka yaklaşımı ile bunu açıklamaktadır. Üstün davranışlar, üç temel insan özelliği kümesi olan normalüstü yetenek, yaratıcılık ve yapılan işe bağlılığın etkileşimi ile ortaya çıkar. Renzulli' ye göre üç özellik de üstün

¹⁸ Lovecky, a.g.e., s.42

¹⁹ Schmitz Galbraith, **Managing the socialan demotional needs of thegifted**. Melbourne, Australia: Hawker Brownlow Education, 1991, s.120.

²⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, **Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi Raporu**, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara,1991, s.20.

davranışın gelişmesine aynı derecede katkı sağladığı gibi her üçünün de önemli olduğunu belirtmektedir.²¹

Gagne' nin tanımında üstün zekâlık; üstün ve yetenek kavramlarının kendi içinde ayrı olarak ele alınması gerektiğinin üzerinde durur. Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Modeli (Differentiated Model of Gifted and Talent) dir. Gagne (2000), bir yetenek alanında akran gruplarının içinde en az üst %10'luk dilime giren doğal yeteneğe sahip bireyi, üstün zekâlı yeteneği ise sistemli olarak geliştirilmiş üstün ve ileri beceriler kümesi olarak tanımlanmaktadır.²²

Gagne' ye göre farklı doğal yetenek vardır, bunlar; yaratıcılık, zihinsel, sosyal-duyuşsal ve duyu- motor yetenekleri tanımlamıştır. Bunun yanında, akademik, sanat, iş, sosyal, spor ve teknoloji gibi farklı performans alanları belirlemiştir. Gagne, yeteneklerin gelişmesinde hem çevrenin hem kişisel özelliklerin önemli olduğunu belirtmektedir.²⁰

1972' de yayınlanan Marland Raporu yaratıcılığı üstün zekâlılığın bir parçası olarak kabul eden ilk resmi dokümandır. Bu dokümanda üstün zeka ve yeteneğin sadece zeka testleriyle ölçülemeyeceği belirtilmiş ve üstün yetenek, aşağıdaki alanlardan bazılarında "yüksek performans ve başarı gösterme" şeklinde tanımlanmıştır:

- Genel zihinsel yetenek
- Özel akademik yetenek
- Yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği
- Liderlik yeteneği
- Görsel ve gösteri sanatlarında yetenek
- Psiko-motor yetenek.

Ayrıca Marland Raporu üstün zekâlı ve yetenekli çocukların, özel yeteneklerinden dolayı ileri düzey iş yapma becerilerine sahip olduklarından bu alanda, profesyonel olarak çalışan uzman kişiler tarafından tanılanan çocuklar olduğunu tanımlar. Üstün yetenekli çocukların topluma en iyi şekilde katkı

²¹Joseph Renzulli ve Sally Reis, **The Schoolwide Enrichment Model: A How To Guide For Educational Excellence**(2. Ed.) Mansfield Center, CT: Creative Learning Press, 1997, s.211.

²² Françoys Gagne, Understanding The Complex Choreography Of Talent Development Through DMGT-based analysis. K.A. Heller, F.J. Mönks, R.J. Sternberg ve R.F. Subotnik (Ed.), **International Handbook of Gifted and Talent**, Pergamon Press, Oxford, 2000s. 67-79

sağlamaları için onların ilgi ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap verebilecek eğitim programlarına ihtiyaç duyarlar.²³

Üstün zekalı çocukların belirlenmesi için kullanılan zeka testlerinin yanı sıra genellikle bu tür çocukların karakteristik özellikleri öğretmenleri ve aileleri için daha belirleyici olmaktadır. Bazı okullar, üstün zekalı çocukları tanılama süreçlerine bu karakteristik özellikleri de dâhil etmişlerdir.²⁴

1.3.1. Üstün Zekalıların Ortak Karakteristik Özellikleri:

- Derinlemesine öğrenme arzusu duyarlar, coşkuludurlar
- Hızlı öğrenirler, akıl yürütme becerileri gelişmiştir
- Algılama, bilgiyi işleme hızları yaşitlarından daha ileridedir
- Kelime hazineleri zengindir yaşına göre karmaşık cümle yapısı kullanabilirler
- Adalet duyguları gelişmiştir, haksızlıklara tahammül edemezler
- Bulmaca ve sayılarla ilgili karmaşık problemleri çözmekten zevk alırlar
- Çoğunlukla akranlarından önce okuma yazmayı öğrenirler
- Mükemmeliyetçidirler, duyarlılık alanları çok gelişmiştir
- Mantıklı ve sağduyuludurlar
- Sosyal ve politik meselelere ve haksızlıklara karşı duyarlı ve ilgilidirler
- Dikkat süreleri uzundur
- Kafaları sürekli meşguldür
- Sabırsızdırlar
- Az tekrarla ya da bir kerede öğrenirler
- Karşısındakini sınamak için sorular sorar
- İlgi alanları çok geniştir

²³SP Jr.Marland , Education of The Giftedand Talented, Vol 1. Report tothe **Congress of the United Statesbythe US Commissioner of Education.** Washington , 1972, s.132.

²⁴ James Webb , , J. L.Gore , E. R.Amend , A. R. Devries, **A Parent's Guide to Gifted Children,** Great Potential Press, Arizona, 2007, s. 11

- Çok meraklıdırlar ve çok soru sorarlar
- Okul öncesinde özellikle hayali arkadaşlara sahiptirler
- Farklı ilgi alanlarına yönelik ilginç şeyleri denemekten kaçınmazlar
- Problemlere farklı çözüm yolları bulabilirler
- Mizah anlayışları sıra dışı ve farklı olabilir

1.3.2. Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Özellikleri:

Üstün yetenekli çocukların fiziksel yapıları yaşıtlarına göre daha iri ve sağlıklıdır. Doğum ağırlık ve boy ortalamaları yaşıtlarına nazaran daha yüksektir. Yürüme, konuşma ve diğer devinimsel alan becerilerini yaşıtlarına göre daha erken kazanırlar. Duyu organı bozukluklarına daha az rastlanır. Hastalıklara karşı dirençlidirler.²⁵

1.3.3. Üstün Zekâlı Çocukların Zihinsel Gelişim Özellikleri

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar geniş hayal gücüne sahiptir. Bununla birlikte yaratıcılıkları da gelişmiştir. “Yaratıcılık konusunda yaşıtlarına oranla daha akıcı ve esnek düşünebilme becerilerine sahip, en küçük ayrıntıları bile değerlendirmekte, aynı konuda pek çok farklı fikir üretebilmektedirler.”²⁶Buna bağlı olarak yeni mekanik aletler keşfedip inşa edebilmektedirler.²⁷

“İlgi alanları çok geniş olan üstün yetenekliler gözlemci ve eleştirel düşünme özelliğine de sahiptirler.”²⁸

1.3.4. Sosyal-Duygusal Özellikleri

Clark’ a göre (1992) üstün yetenekli çocuklar; Gelişmiş ahlaki değerlere sahiptirler, başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hassastırlar, mükemmeliyetçi

²⁵ Ayşegül Ataman, **Üstün Zekâlılar ve Üstün Zekalı ve Yetenekliler**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998, s.38.

²⁶ Yaşar Özbay, **Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri**, Hangar Marka İletişimi ve Reklam Hizmetleri, Ankara, 2013, s.52.

²⁷ Ümit Davaslıgil, “Üstün Çocuklar”, R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Ed.), **Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı**, Çocuk Vakfı Yayınları, 2004, İstanbul, s.215-220.

²⁸ Füsun Akarsu, **Üstün Yetenekli Çocuklar, Aileleri ve Sorunları**, Eduser Yayınları, Ankara, 2001, s.32.

kişilik özelliği gösterirler, beklentileri yüksektir, İdealist olurlar, duygusal derinliği olan çocuklardır, farkındalığı yüksek çocuklardır.²⁹

Baykoç Dönmez' e göre (2009) üstün yetenekli çocuklar; Çalışkandır ve amaçlarına ulaşarak başarmaktan zevk alırlar, başka insanların duygularını önemserler, ihtiyaçlarına karşı duyarlıdır, tüm dünyada yaşananlara karşı ileri düzeyde duyarlılık gösterirler ve problemlere çözüm yolları bulmada, geliştirmede özgün çözümler bulurlar, organizasyon yetenekleri vardır, sezgisel yetenekleri güçlüdür, ilgi duydukları alanlarda kararlı, azimli ve sabırlıdır, başlanan işi sonuna kadar götürebilme azmine sahiptirler, küçük çocuklar, hayvanlar, yaşlılar, yoksullar ve benzeri durumdakilere karşı aşırı duyarlı, merhametli ve yardımsever olurlar, başkalarına yardım etmekten hoşnut olurlar, yeni ve değişik durumlara kolay ve çabuk uyum sağlarlar. Grup içinde, grup üyeleri tarafından doğal olarak lider seçilirler, insanlarla kolayca işbirliğine girerler, farklı bir mizah anlayışı ve ilginç espri yapabilme ve yetişkin düzeyinde yapılan espriyi anlayabilme yeteneğine sahiptirler.³⁰

1.3.5. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Kızların Özellikleri

Üstün zekâlı ve yetenekli kızlar farklı alanlardaki ilerlemelerini göstermeye daha yatkın oldukları için, üstün zekâlılık kızlarda erkeklere göre daha erken yaşlarda kendini gösterir.³¹

Üstün zekâlı ve yetenekli kızların arzu, istek ve tutumları üstün erkeklerle benzer olsa bile, toplum kızları pasifleştirmekte ve feminen olmayan ve gösterişli hareketleri kızlara yakıştıramadığı için kızlar erkeksi yeteneklerini saklamaya başlamaktadır.³²

Üstün zekâlı ve yetenekli kızların özel yaşadıkları sıkıntılar: düşük benlik saygısı, teslim olmaya, kolay kabul etmeye dayalı ilgisizlik, risk alma korkusu,

²⁹ B. Clark, **Growing Up Gifted: Developing The Potential of Children at Home and at School**, New York, 1992

³⁰ Necate Baykoç Dönmez, **Üstün Yetenekli Çocukların Tanı Yöntemleri, Eğitim Programları ve Aile Danışmanlığı Çalışmalarının İleri Aşamada Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi**, İngiltere, 2007, s.42

³¹ L.K.Silverman, **The Moral Sensitivity of Gifted Children and the Evolution of Society**, Roeper Review, 1994, s.110-116.

³² Lovecky, a.g.e., s. 134

yaşıtları arasında kabul görmemeye karşı aşırı kaygı, yetenekleri ile ilgili karışık duygular, kültürel kimlik ve okul başarısı arasında yaşadıkları ikilemlerdir.³³

İlkokulun sonlarına doğru başarı testlerinde kızlar, sadece nota değil, genel uyum ve öz-yeterlilikte de erkeklerden daha başarılı olmaya devam ederler. Bir gruba lider olurlar ve fikirlerinin doğru olduğunu kabul ettirmek isterler. Öz-yeterlilikleri çok gelişmiştir, çoğu alanda özellikle okul işlerinde iyi olduklarına inanılır. 5 ve 8 yaşlarında güçlü fikirleri vardır. Fiziksel, akademik ve sosyal kişilikleri hakkında kendi düşünceleri vardır.³⁴

1.3.6. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Erkeklerin Özellikleri

Üstün zekâlı ve yetenekli erkeklerin akıllarındaki düşünceler ve resimler, çevresinde dönen şeylerden daha önemlidir. Hayal gücü, hissettiği yoğun merak ve zora olan ilgisi ile canı sıkıldığında kaçabileceği hayali bir dünya veya mekânlar yaratarak orada yaşayabilir. İnsanlar dünyaya onların baktığı açıdan bakmazlar, onlar gibi merak duymazlar, bu durum, üstün zekâlı ve yetenekli erkekleri şaşırtır.³⁵

Bazı üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, kendi gelişim düzeylerinde olmayan çocuklarla iletişim kurmakta zorlanabilirler. Üstün zekâlı erkek çocuklar, yaşıtlı arkadaşlarının oyunlarını çocukça bulabilirler. Kuralların önemini henüz kavrayamamış olan akranlarının kurallara uymaması, üstün yeteneklileri öfkelenendir. Kendilerinin oynadığı oyunlar oldukça planlı ve düzenlidir.³⁶

Kız ve erkek çocukları aileler tarafından farklı duygusal yaklaşımlar aracılığıyla eğitilmektedir. Ebeveynlerin her iki cinse de, duygularla baş etme bakımından yaklaşımları oldukça farklıdır.³⁷

³³ Josef Smutny, **The Young Gifted Child: Potential and Promise, An Anthology**, Hampton Press, Cresskill, 1998, s.183

³⁵ M. Connin, **Smart Boys: Talent, Manhood, and The Search For Meaning**. Barbara, A. Kerr & Stanford J. Cohn. Phoenix, AZ: Gifted Psychology, 2001, s.78.

³⁶ Silverman, a.g.e. , s. 291 – 327

³⁷ CeylanTuğrul, Duygusal Zekâ. **Klinik Psikiyatri Dergisi**, 1999, s.2

1.4. DUYGUSAL ZEKA

Duygusal zekâ; "Kişinin duygularını algılayarak ifade etmesi, düşünceye katkı sağlayacak biçimde içine katarak karşısındakinden gelen duygu ve bilgiyi anlama ve duygularını gelişimine destek olacak şekilde düzenleme yetisi olarak tanımlanmaktadır.³⁸

Goleman, Thorndike' in sosyal zeka adını verdiği zeka türü üzerinde durarak ve bunu geliştirerek "Duygusal Zeka" (EQ) kavramını ortaya atmıştır.³⁹

Peter Salovey ve Jack Mayer' ın tanımına bakıldığında duygusal zeka; "duygusal ve entelektüel gelişim amacıyla düşünceyi destekleme, duyguları, anlamları fark edebilme ve gözlemlene becerisidir."⁴⁰ Kişinin kendi duygu ve yeteneklerini tanıması, kendine ve işine ait hedeflere odaklanması ekip çalışması için gereken iletişim, ikna etme, uzlaşma gibi yeteneklere sahip olması ve diğerlerinin duygu, gereksinim ve problemlerini anlayıp, önemseyerek iletişim kurmasıdır.⁴¹

Daniel Goleman' a göre ise duygusal zeka; kişinin kendini harekete geçirebilmesi, zorluk ve aksiliklere karşın hedefleri doğrultusunda yoluna devam etmesi, dürtülerini kontrol ederek gerektiğinde tatmini erteleyebilmesi, kendini başkalarının yerine koyabilmesi ve geleceğe ilişkin umut beslemesidir.⁴² Duygusal zeka; duyguları doğru ve etkin şekilde yönetip yönlendirerek, ortak hedeflere doğru kanalize olmayı, insanlarla uyumlu bir şekilde çalışmayı sağlamaktadır.⁴³

Duygusal zeka ve liderlik ilişkisini inceleyen Cooper ve Sawaf ise duygusal zekayı; insanın var olan potansiyeli ve hedeflerinin doğrultusunda, en önemli değerlerini ve isteklerini harekete geçirerek onlar hakkında, düşündüğü şeyleri yaşama yansıtan şey olarak tanımlamışlardır.⁴⁴ Cooper ve Sawaf' a göre duygusal zeka bizi harekete geçiren bir tür dürtüdür.⁴⁵

Reuven Bar-on duygusal zekayı, "insanın etrafındaki çevresel baskı ve olumsuzluklara karşı koyabilmesini sağlayan, zihinsel olmayan, kapasiteler,

³⁸ John Mayer, P. Salovey, D. Caruso, Models of Emotional Intelligence. **Hand book of Intelligence**, New York: Cambridge University Press, 2000, s.98.

³⁹ Osman Titrek, **IQ'dan EQ'ya Duyguları Zekice Yönetme**, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007.

⁴⁰ Stein J. Steven, Book E. Howard, **EQ Duygusal Zeka ve Başarının Sırrı**, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003, s.67.

⁴¹ Berna Bridge, **Duyguların Eğitimi**, Beyaz Yayınları, İstanbul, 2004, s.38.

⁴² Daniel Goleman: **Duygusal Zeka**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1998.

⁴³ Goleman, a.g.e., s. 84

⁴⁴ R.K. Cooper, A.Sawaf: **Liderlikte Duygusal Zeka**, Çev. Z. B. Ayman ve B. Sancar, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2003.

⁴⁵ Titrek, a.g.e., s.45-48.

yeterlilikler ve beceriler düzeni olarak" tanımlamaktadır.⁴⁶ "Duygusal zeka kavramı aynı IQ seviyesine sahip iki insanın, gerçek yaşamda çok farklı derecelerde başarı sağlamalarının nedenini şöyle açıklıyordu. Duygusal zeka, insanın bilişsel zekasından farklı olan insan davranışının temel ögesini işletiyordu. IQ ile EQ arasında bilinen bir bağ yoktu; başka bir deyişle bir kişinin ne kadar zeki olduğuna bakarak duygusal zekasını tahmin etmek mümkün değildi. İşte bu bulgu aslında harika bir haberd, çünkü bilişsel zeka yani IQ esnek değildir.

Diğer taraftan duygusal zeka kolaylıkla öğrenilebilen, esnek bir yetidir. Bazı insanların duygusal zekası doğuştan yüksek olabileceği gibi, diğer insanlar da sonradan yüksek bir EQ geliştirebilir.⁴⁷

Aynı düzeyde zekaya sahip iki kişiden biri hayatta başarılı olurken, diğerinin aynı başarıyı yakalayamadığını, kişinin hangi alanlarda ne kadar yetenekli olduğunu bilmek çok önemlidir.

Duygusal yetenek bir "meta yetenektir"; yani bilişsel zeka (IQ) dahil, var olan diğer tüm yeteneklerimizi de hangi ölçüde ve ne kadar iyi kullanabileceğimizin belirleyicisidir.⁴⁸

Duygusal zeka, kişinin kendi hislerini ve duygularını kontrol etmedeki yeteneğinin oluşmasında önemli bir rol oynar. Ayrıca duygu ve hisler arasında ayırım yapmada ve bu bilgiyi düşüncelerin ve hareketlerin rehberi olarak kullanma da önemlidir.⁴⁹

Farklı tanımlar incelendiğinde bu tanımların; duygu ve hisleri anlama, kişiler arası etkili iletişimin kurulması ve yönetilmesi, hedefleri gerçekleştirmek için duygulardan üst düzey verimi alabilme yeterliliği ve becerisi ile ilgili noktalar etrafında oluştuğunu görmek mümkündür.⁵⁰Yüksek duygusal zekaya sahip olan insanların duygularını kontrol edebildiği ve olayların sonuçlarını düşünerek hareket edebildiği görülmektedir.⁵¹

⁴⁶ J.Stein, Steven, E.Book, Howard, **EQ Duygusal Zeka ve Başarının Sırrı**, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003,s.65

⁴⁷ Bradberry, TravisGreaves, Jean, **Duygusal Zekanızı Keşfedin**, Truva Yayınları, İstanbul, s.39.

⁴⁸Goleman, a.g.e., s. 51

⁴⁹ İpek Kışlalı, **The Relationship Between Emotiona Intelligence and Communication**. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,2004.

⁵⁰Titrek, a.g.e., s. 59

⁵¹Kışlalı, a.g.e., s.78

1.4.1. Duygusal Zeka Kavramının Tarihsel Gelişimi

Thorndike, 1920 yılında zekanın; soyut, mekanik ve sosyal olmak üzere üç tip olduğunu ileri sürmüştür. Bu gelişme zekanın artık tek boyutlu olmadığı düşüncesini getirmiştir ve sosyal zeka anlayışının önem kazanmaya başlaması ile zeka kavramının içine sosyal ilişkiler ve çevre faktörleri de katılmıştır.⁵²

Psikolog E.L. Thorndike, 1920 ve 1930 yıllarda Harper' s Magazine' deki bir makalesinde, "başkalarını anlayabilme ve insan ilişkilerinde akıllıca davranabilme" nin, (sosyal zeka) IQ' nun başlı başına bir parçası olduğunu öne sürmüştür. Dönemin diğer psikologlarından bazıları da daha kuşkucu bir bakış açısıyla, sosyal zekayı, "başkalarını istediği" gibi yönlendirebilme, kendi istediklerini başkalarına yaptırabilme olarak algılamışlardır.

Robert Sternberg de sosyal zekayı, akademik başarılardan bağımsız ve kişinin hayatın pratik yanlarıyla başa çıkabilmesi için önemli olan, özellikle iş yerinde büyük önem verilen pratik zekanın bir türü olarak tanımlamıştır.⁵³

Bir insanın sahip olduğu yeteneklerinin tek belirleme ifadesi olan "zeka" kavramı yenilenmek zorundaydı ve Gardner, insanların aslında farklı zeka türlerine sahip olduğunu ve bunların da her insanda çeşitli düzeylerde bulunduğunu öne sürmüştür.⁵⁴

Duygusal zeka terimini ilk kullanan Peter Salovey ve John Mayer iki Amerikalı psikologdur ve bu alanda yapılan sonraki çalışmaların altyapısını oluşturmuşlardır.⁵⁵

Kişisel zeka yetenekleri kavramını, kendi temel duygusal zeka tanımının içine katarak, bu yetenekleri 4 ana başlık altında toplayan bilim adamları Salovey ve Gardner' dir. Bunlar; "duyguları algılamak, duyguları anlama, duyguyla düşüncüyü bağdaştırabilme ve duyguları yönetme" dir.⁵⁶

Duygusal zekanın öncü modellerinden bir diğeri de 80'li yıllarda İsraili bir psikolog olan Reuven Bar-on tarafından ileri sürüldü.⁵⁷ Bar-on duygusal zekanın on beş ögesini açıklayan ve değerlendiren bir test de oluşturarak bu alana ayrı bir katkı sağlamıştır.⁵⁸

⁵²Titrek, a.g.e., s.26.

⁵³Goleman,a.g.e., s. 6

⁵⁴ KarlAlbrecht, Socialintelligence, **The New Science Of Success**,Jossey-Bass, San Francisco, 2006, s.21

⁵⁵MarkDavis: **Duygusal Zekanızı Ölçün**, Çev. Solina Silahlı, Alfa Yayınları, İstanbul, 2008, s.108.

⁵⁶Bar-on, ReuvenParker, D. A. James, **EmotionalIntelligence**, Jossey-BassCompany, New York,2000, s.69.

⁵⁷DanielGoleman, **Workingwithemotionalintelligence**, New York: Bantam Books,1998, s. 393.

⁵⁸Stein J. Steven, Book E. Howard, **EQ Duygusal Zeka ve Başarının Sırrı**, Özgür Yayınları, İstanbul,2003, s.303.

Reuven Bar-On duygusal zekâ ile ilgili ilk ölçüm aracını geliştiren ve duygusal zekâyı açıklarken “duygu katsayısı” (EQ-Emotions quotient) kavramını ilk kullanan uzmandır. Bar-on’ a göre, çevresel istekleri ve baskıları yönetme ve onlarla başa çıkmada, bireyin bilişsel alan dışındaki kabiliyetlerinin kişinin yeteneğini etkilediğini, yeterlilikler ve becerilerin duygusal zekâyı işaret ettiğini belirtir. Sonuç odaklı değil süreç odaklı bir modeldir. Reuven Bar-On Duygusal zekâyı beş şekilde ele almıştır: Kişinin yetenekleri, uyumlu olma durumu, stresi yönetme biçimi, kişilerarası ilişkileri yönetme becerileri, genel ruhsal halidir.⁵⁹

1.4.2. Duygusal Zeka Gelişiminin Önemi

Bireyler bilmeyi ve duyguları tamamen ayrı iki varlık olarak göz önünde tutma eğilimindedir. Birey, ya aklına ya da kalbindeki uyarıya karşılık verir. Olaylar ve durumlar bireyin duygularıyla ilişkilendirildiğinde bir çeşit fizyolojik tepki yaşanmasına sebep olur. Fakat neler olduğunu anlamak ve yaşadıklarının tam olarak ne olduğuna karar verilmesini sağlayan sonuçta beyindir. Bundan dolayı herkes aynı olay ve duruma farklı tepkiler gösterir. Sağlıklı bir şekilde karşılık verme kabiliyeti duygusal zekâ olarak nitelendirilen şeydir. Açıkça görülüyor ki duygusal zekâsı yüksek olan insanlar hem kişisel bakımdan hem de profesyonel bakımdan hayatta daha başarılı olmaktadır.⁶⁰

Duygusal zeka gelişiminin en önemli ve ilk ele alınan özelliği yaş olduğundan, doğumla gelişmeye başlamaktadır. İlk aylarda yeni doğanların zevk, rahatlık, öfke gibi duyguları, altıncı aydan sonra korku, kızgınlık, sevinç gibi duyguları yaşayabildiklerini saptamıştır.

Çocuğun duygusal zeka gelişiminde aile ortamının önemi göz ardı edilemez. “Duygusal alan gelişiminde ilk öğrenmeler aile ortamında oluşur ve anne babaların duygularını ifade etme biçimleri ile aralarındaki etkileşim yoluyla gerçekleşir.”⁶¹

Duygusal zekâ geliştirilebilir bir zekâ türüdür, bu yüzden özellikle öğrencilere eğitimin ilk basamaklarından başlayarak duygusal zekâyı geliştirecek etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Atabek “Bizim Duygusal Zekâmız” adlı kitabında çocukların bazı basit duygusal becerileri kazandıklarında öğrenmeye hazır olduklarını ifade etmektedir. Öğretmenleri, öğrencilerin kendi duygularını keşfederek kullanabilmeleri ve duygusal zekâlarını geliştirebilmeleri amacıyla elverişli durumları ve fırsatları

⁵⁹Leana Z. Marilena, Ayça Köksal, ” Üstün ve Normal Zihinsel Düzeydeki İlkokul Öğrencilerinin IQ ve EQ’ ları Arasındaki İlişki”,**Uluslar arası Duygusal Zekâ ve İletişim Sempozyumu.**, İzmir: Ege Üniversitesi İletişim fakültesi, 2007s: 146.

⁶⁰Meyerhof K. Michael, “Emotional Intelligence”. **Pediatrics for Parents.** Vol. 23, 2007, s. 8.

⁶¹ Ceylan Tuğrul, ”Duygusal Zekâ”. **Klinik Psikiyatri Dergisi.** 1, 1999, s. 12-20

onlar için sağlamalıdır. Hatta okullarda ve üniversitelerde sosyal süreçlerini tamamlayabilmeleri için öğrencilerine yardımcı olmalıdırlar.⁶²

Öğretmenler ve veliler, kötü ortam ve eğitim sebebiyle çocuğun zekasını etkileyebilirler. İyi ve doğru öğrenme ortamları, zekayı geliştirirken, olumsuz öğrenme ortamları zekanın gelişmesini engellemektedir. Bütün bu olumlu ve olumsuz etkilerle bilişsel alanı doğru yaşantılarla geliştirebileceğini ortaya çıkarmıştır. Duygusal zekâ tanımını oluşturan öğrenmelerin psikolojik ve sosyal alan becerileri olduğundan hareketle bu becerilerini en üst düzeyde kullanabilirler.⁶³

1.4.2.1. Zeka ve Duygusal zeka arasındaki fark nedir?

Sternberg geleneksel zeka tanımından farklı bir kavramsallaştırma ortaya koymaktadır. Buna göre zeka çevreye amaçlı olarak uyum sağlamayı, çevreyi seçmeyi ve şekillendirmeyi ifade etmektedir. Sternberg farklı analogilerden yola çıkarak, psikometrik testlerle ölçülen “akademik zekanın” kişinin günlük hayatta işlevsel davranabilme becerisiyle çok az ilişkili olduğunu göstermiştir. Sternberg’ e göre akademik açıdan zeki olan bir kişinin, yaşadığı duygusal güçlükler nedeniyle akademik ortamlarda yeterince işlevsel olamaması bu duruma kanıt olarak gösterilebilir. Sternberg bu temelden hareket ederek, zekanın farklı yönlerini vurgulamak için IQ kavramının ötesine geçmiştir. Buna göre zekanın göze çarpan yönleri EQ’ dan pek de farklı olmayan yönleri içermektedir.⁶⁴

1.4.3. Duygusal Zeka Modelleri

1.4.3.1.Mayer ve Salovey modeli

Duygusal zeka becerilerinin kullanılmasında yetenek önemli bir belirleyicidir ve Mayer ve Salovey bu kavram üzerinde önemle ve ciddi olarak durmuştur.⁶⁵

“Yetenek modeli olarak kabul edilen Mayer ve Salovey’ in modelinde mutluluk, sıcaklık gibi özellikler yer almamaktadır.” Bu yaklaşımda yeteneğe dayandırılmayan özelliklerin önemi kabul edilir ancak bu özelliklerin duygusal

⁶²Sami Oktay Durukan,“Arapça Eğitimde Duygusal Zekâ Boyutu”, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, Gazi Üniversitesi, 2007,s.3.

⁶³Emine Yaşarsoy, Duygusal Zeka Gelişim Programının, Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Davranış Problemleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, **Yüksek Lisans Tezi**, 2006, s.22.

⁶⁴Andrew Matthews, **The Handbook of Emotional Intelligence:Theory, Development, Assessment and Application at Home, School and in the Workplace**, Editors: Reuven Bar – On, James D.A.Parker. Jossey-Bass A Wiley Company, San Fransisco, 20014, s. 123.

⁶⁵DOĞAN, a.g.e. , s. 231-252.

zekadan da ayrı olduğu varsayılır. Bu model bu yönüyle karma modellerden ayrılmaktadır.⁶⁶

Mayer ve Salovey duygusal zekayı “kişinin duygularını, karşısındakinin duygularını anlama, ayırt etme ve bu bilgileri hayata geçirmede kullanabilme”, olarak tanımlamışlardır.⁶⁷ Mayer-Salovey duygusal zeka modeli dört boyuttan oluşmaktadır:

Duyguları Algılama, Değerlendirme ve İfade Etme: Bireyin duygularını algılaması ve ifade edebilmesi için kendi fiziksel durumundaki, hislerindeki ve düşüncelerindeki duyguları tanıması ve ifade edebilmesinin yanında başkalarının duygularını tanıması ve ifade edebilmesi gerekmektedir. Bu yetenek alanı duygusal açıdan hissedebilme ve tanıyabilme becerisidir.

Duygusal algılama yüz ifadelerindeki, nesnelerdeki, hikayelerdeki duyguları algılamayı gerektirmektedir. Duygusal algılamanın önemi; birey duygularını düzgün bir biçimde yorumlamada duygusal etkileşimin gerçekleştiği anlarda tepki için önceden hazırlıklı olacaktır. “Duygusal değerlendirme yeteneği, sözsüz ifadeleri anlamayı da öngörmektedir”⁶⁸

Duyguların Kullanımı: Duygusal zekanın önemi, birey dikkatini problem çözmeye yönelttiği zaman ortaya çıkmaktadır. Duygularını etkin bir biçimde kullanabilen bireyler muhtemel durumlarla ilgili kendilerinin ve başkalarının duygularını önceden tahmin edebilmekte veya ilgili duyguyu üretebilmektedir.⁶⁹

Duygusal algılama; kişinin kendi ve etrafındaki kişilerin duygularının farkına varmasıyla başlar. Bu durum yüz ifadesi ve ses tonlarındaki duyguların algılanmasıdır.⁷⁰

Duyguları Anlama ve Duygular Arasında İlişki Kurma: Bu kademe duyguları adlandırma, duygular arasındaki ilişkileri ve bağlantıları kurma ve karmaşık duyguları anlamayı kapsar.⁷¹

⁶⁶E. Akbaş, “İstanbul İli Fatih İlçesi İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Belirlenmesi”.**Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2006, s.30.

⁶⁷ Daniel Goleman, **Duygusal zeka neden IQ’ dan daha önemlidir? (B.S. Yüksel, Çev. , Varlık Yayınları, İstanbul, 2005.**

⁶⁸John Mayer, Peter Salovey, “What is Emotional Intelligence?”, In P. Salovey & D. Sluyter (Eds.), Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications Basic Books, New York, 1997, s. 3-31.

⁶⁹Mehmet Demir, “Örgütsel Çatışma Yönetiminde Duygusal Zekanın Etkisi: Konaklama İşletmelerinde İş Görenlerin Algılamaları Üzerine Bir Araştırma”, **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, İstanbul 2010, 11(2), s.199-211.

⁷⁰Mark Davis, **EQ Duygusal Zekanızı Ölçün (S. Silahlı, Çev.). İstanbul, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.**

⁷¹ Mac-cann, C., Matthews, G., MOSHE, Z. ve ROBERTS, R. ,**Psychological Assessment of Emotional Intelligence: A Review of Self Report and Performance- Based Testing. International Journal of Organization Analysis**, 2003, 11 (2), 247-274.

Duyguları anlama, duygusal bilgiyi kullanabilme yeteneğine dayanmaktadır. Örneğin; kişilerin farklı duyguları ayırt ederek bu duyguların sonunda oluşabilecek duyguları tahmin edebilme, anlayabilme yeteneğine sahip olmaları onların duygusal zeka düzeylerinin yüksek olduğunu gösterir.⁷²

Duyguları Düzenleme ve Yönetme: Duygusal zekanın en karmaşık kısmı olan bu seviyede bireylerin hem kendi duygularını hem de diğer insanların duygularını yönetmeye odaklanılır.

Kişinin kendi duygularına açık olması, kendinin ve diğer insanların duygularını izlemesi ve onlarla ilgili kararlar alması, negatif duyguları minimize ederken, pozitif duyguları maksimize etmesi kısaca duyguların düzenlenmesi sağlar. Duyguların yönetilmesi aynı zamanda bireylerin amaçları, kendilerini ne kadar iyi tanıdıkları ve sosyal bilinçleriyle de ilgilidir.⁷³

Mayer ve Salovey modellerindeki yetenek boyutlarının ölçülebilmesinde ilk olarak 1997 yılında MEIS (The Multifactorial Emotional Intelligence Scale-Çok Faktörlü Duygusal Zeka Ölçeği) duygusal zeka ölçeğini geliştirmiştir. Ardından 1999 yılında Mayer, Salovey ve Caruso' nun duygusal zeka ile ilgili teorik bakış açılarını reviz etmeleri üzerine, MEIS' in yeni versiyonu olan MSCEIT (Mayer Salovey Caruso Emotional Intelligence Test) yetenek modeli ölçeği geliştirilmiştir. MSCEIT pek çok ölçüm aracını içeren bir duygusal zeka ölçüm standardıdır. Ölçek üzerine yapılan deneysel çalışmalarda bireylerin duygusal zeka yetenek alanları ve sosyal ilişkileri arasındaki ilişkinin olumlu olduğu gözlenmiştir.⁷⁴

1.4.3.2. Bar-On Duygusal Zeka Modeli

Bar-On'un, geliştirdiği duygusal zeka modeli karma bir modeldir. "Bu modelde duygusal benlik gibi yeteneklerden başka kişilik özelliklerinden bağımsızlık ta bulunmaktadır."⁷⁵

Bar-on modeli duygusal zekayı, birbiriyle ilişkili duygusal ve sosyal yetkinliklerin ve zeka davranışını etkileyen becerileri ve kolaylaştırıcıların temsilcisi olarak tanımlamaktadır. Bar-on bireyin sorunlarla baş edebilme becerisine

⁷²Mayer, Salovey, a.g.e.,s. 12.

⁷³Ali Gürsoy, Liderlikte Duygusal Zeka (Liderlik Özellikleri İle Duygusal Zekalı Liderlere Ulaşılması) Türk Silahlı Kuvvetlerinde Örnek Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2005.

⁷⁴Mayer, Salovey, a.g.e., s. 267-298.

⁷⁵Ali Gürsoy, Liderlikte Duygusal Zeka (Liderlik Özellikleri İle Duygusal Zekalı Liderlere Ulaşılması) Türk Silahlı Kuvvetlerinde Örnek Bir Uygulama, **Yüksek Lisans Tezi**, Manisa, 2005.

odaklanmaktadır. Bu yüzden de, duygusal zeka faktörleri, duygusal zeka baş etme davranışlarını oluşturan öğelere derinlemesine bir bakış sağlamaktadır.

Bu modelin bazı farklı özellikleri vardır. Bar-on a göre; Bar on modeli çok faktörlüdür ve performansın kendisinden ziyade, performansın potansiyeli ile ilgilenir (başarıdan ziyade, başarıma potansiyeli); bu model çıktı merkezli değil, süreç merkezlidir.⁷⁶

Bar-On Modelinde Duygusal Zeka 5 Bölümde Ele Alınır:

Kişisel beceriler: Kişinin kendini tanıyarak, duygularını anlayabilme yeteneğidir. Gerçekçi öz benlik saygısı, duygusal farkındalık, kendini tanıma ve gerçekleştirme olarak belirlenir.⁷⁷

Kişilerarası beceriler: Bireyin kişilerarası ilişkilerdeki durumunu, kapasitesini ve yaptığı faaliyetleri içermektedir. Kişinin olaylara empatiyle yaklaşabilme, kişiler arası iyi ilişkiler kurabilme becerisi bu evreyi oluşturmaktadır.⁷⁸

Stres Yönetimi: Öncelikle çalışma ortamında bireyin strese tolerans gösterebilmesi ve stresi kontrolü altında tutabilmesidir.

Genel ruh hali: “Olumlu bir ruhsal durum içinde, bireyin kendini ve başkalarını olduğu gibi kabul ederek yaşamdan doyum sağlama eğilimini ifade etmekte olup, optimizm ve mutluluk olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır.”⁷⁹

1.4.3.3. Daniel Goleman Modeli

Duygusal zekaya ilişkin farklı uzmanlar tarafından farklı göstergelere işaret edilmiştir. Goleman, bunlardan birisi olarak, duygusal zekanın beş unsurundan söz etmektedir. Bunlar: Yüksek motivasyon gücü, özbing, kendine sahip olma, empati, ilişkileri yönetmede başarı. Bu beş alan kendi içinde gruplara ayrılmakta ve her biri derinlerde yaratan ortak bir duygusal zeka kapasitesine dayanmaktadır.⁸⁰

⁷⁶BAR-ON, a.g.e., s.14.

⁷⁷Bar-On Reuvon, Development of the Bar-On EQ-i: A measure Of Emotional And Social Intelligence. Paper Presented at the 105 Annual Convention Of The American Psychological Association Chicago, 1997, s.110.

⁷⁸ Özlem Mumcuoğlu, Bar-On Duygusal ZekaTesti'nin Türkçe Dilsel Eşdeğerlik, Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. **Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002

⁷⁹Stein J. Steven Book E. Howard: **EQ Duygusal Zeka ve Başarının Sırrı**, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003.

⁸⁰ Gaye Yaylacı, **Kariyer Yaşamında Duygusal Zeka ve İletişim Yeteneği**, İstanbul: Hayat Yayınları, 2006, s.58.

Kişinin Kendi Duygularını Yönetmesi: Duyguları yönetme; duyguları daha iyi tanıyarak onlarla daha etkili bir biçimde baş etme becerileriyle ilgili bilinçli bir çaba göstermek.⁸¹

Motivasyon: “Endüstride motivasyon araçlarının en önemlileri ödüllendirme, ceza verme, karara katılma olsa da, insanın ihtiyaçları zaman içinde değişir.“ Maslow’ un motivasyon teorisine göre insan sürekli değişen ve yenilenen bir enerji sistemine dayanmaktadır.⁸²

Empati: Empatinin kökeni öz bilinçtir; kişi kendi duygularını ne kadar iyi tanırsa hisleri de o kadar iyi anlayabilir. Kendi duyguları hakkında yetersiz olan bireyler diğer insanların duygularını anlamada aciz kalırlar. Empati “yaşamın her alanında en basitten en zora, yöneticilikten satıcılığa ve duygusal ilişkilerden insanların birbirlerinin acılarını, mutluluklarını paylaşmasından siyasal hayata kadar” çeşitli alanlarda karşımıza çıkan bir yetidir.⁸³

Bireyin EQ düzeyinin onun diğerleriyle ilişki kurma ve sorun çözme biçimini etkilediği düşünülmektedir. Çünkü EQ, sorunları çözebilmek için duygusal bilgiyi kullanabilme yeteneğidir. Bu yetenek, bireylerin kendi duygularına ilişkin derin bir farkındalığa sahip olup, bu duyguları değerlendiren ve gerekirse duygu durumunu değiştiren, davranışlarına rehberlik edecek birer kaynak olarak düzenleyen bir sistemdir.⁸⁴

Sosyal Beceriler: Sosyal beceriler başkalarıyla iletişim kurmak, sağlıklı sosyal bilinç gelişimine yönelik davranışları sergileyebilmektir. Sosyal beceriye yönelik davranışlar, kişilerin hayat kalitesini artırmaktadır.⁸⁵

1.4.3.4. Cooper ve Sawaf Duygusal Zeka Modeli

Robert Cooper ve Ayman Sawaf, duygusal zeka ile ilgili önemli çalışmalar yapan diğer araştırmacılarıdır. Cooper ve Sawaf’ a göre duygusal zeka, “duyguların gücünü ve hızlı algılayışını, insan enerjisi, bilgisi, ilişkileri ve etkisinin bir kaynağı olarak duyumsama, anlama ve etkin bir biçimde kullanma yeteneğidir.” Duygusal zeka, bireylere, kendi duyguları ve diğer bireylerin duygularını tanımayı ve değerlendirmeyi öğretmenin yanı sıra duygulara ilişkin bilgileri ve duyguların

⁸¹Mustafa Çeşitçioğlu , **Kaliteli İnsan**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2003, s.45.

⁸²Ömer Dinçer ve Yahya Fidan, **İşletme Yönetimine Giriş**. Beta Yayınları, , İşletme Ekonomi Yayınları, İstanbul, 1997, s.53.

⁸³Goleman , a.g.e., s. 137

⁸⁴Serap Bircan, **Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Ergenlerin Duygusal Zekalarının Çatışma Eğilimlerine ve Suç Davranışlarına Etkisi, Ankara, 2005.

⁸⁵Cooper, R. K. ve Sawaf, A., **Liderlikte Duygusal Zeka**(Çev.:Banu Sancar) Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.78.

enerjisini günlük yaşama etkin bir biçimde yansıtarak onlara uygun tepkiler vermeyi sağlar.⁸⁶

1.4.4. Duygusal Zeka ile ilgili yapılan araştırmalar

Wong ve Law' un 2002' de gerçekleştirdikleri çalışma büyük bir Hong Kong niversitesinin 149 yarı zamanlı yönetim ğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yaptıkları çalışmada kendi geliştirmiş oldukları 16 maddelik WAIS duygusal zeka ölçeğini kullanmış olan yazarlar, iş performansının duygusal zeka ile önemli derecede ilişkili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Yazarlar ayrıca duygusal zekası yüksek olan kişilerin işyerlerinde tercih edilmelerinin bu kişilerin yüksek iş tatmin eğilimlerinden dolayı anlaşılabilir olduğunu ifade etmişler ama yine de kişilerin duygusal zeka dzeyelerinin görev gerekleri ile eşleştirilmesinin de ihmal edilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durumun aksine, örgütsel bağlılık ve işi bırakma eğilimleri ile duygusal zeka arasında ise bir ilişkiye rastlamamışlardır. Buna ek olarak bu çalışmanın sonuçları, duygusal zekanın iş tatmini ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucunu göstermiştir.⁸⁷

Yapılan başka bir araştırmada ergenlerin duygusal zeka dzeyeleri ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre duygusal zekanın kız öğrencilerde, erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu, duygusal zeka ile mantıklı karar verme arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bağımlı karar verme ve duygusal zeka arasında ise ilişki bulunmamıştır.⁸⁸

İşmen (2001), yaptığı Duygusal Zeka ve Problem zme araştırmasının sonucunda, 19 yaş ve altı – 26 yaş ve üstü yaş grubunda duygusal zeka ve problem zme becerilerinin yaşa göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Duygusal zekanın cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kızların 3 boyutta ve toplamda erkeklere göre daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Ayrıca, duygusal zeka seviyesi arttıkça problem zme becerisi algısında da artış olduğu görülmüştür.⁸⁸

Fox ve Spector (2000) tarafından yapılan çalışmada duygusal zekanın unsurlarından olan empati, ruh halinin düzenlenmesi ve kendini ifade etme ile iş başarısı ve iş görüşmesi performansı ile olan ilişkinin ortaya konulması

⁸⁶C.Wong , K. S.Wong **The Effects of Leader and Followe r Emotional Intelligence on Performance and Attitude: An Exploratory Study**, The Leadership Quarterly, 2002, 13, 243-274.

⁸⁷Aya Köksal, Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**, 2003, s.39.

⁸⁸E. A. İşmen, Duygusal Zeka ve Aile İşlevleri Arasındaki Fark. **M.. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**. 2001, Sayı 13,S.111-124

amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar duygusal zekanın genel ve pratik zekanın yanı sıra görüşme başarısına olumlu katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.⁸⁹

⁸⁹Fox veSpector , a.g.e.,s. 203-220.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM BİLİMİ AÇISINDAN ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ KONUSUNDAKİ ARAŞTIRMA

Araştırmanın Problemi ve Amacı

“Üstün veya özel yetenekli bireylerin sanat, bilim, teknoloji gibi pek çok alanda yaptıkları çalışmalar önemle üzerinde durulması gereken gerçeklerdir.”⁹⁰ “Bu özel çocuklar; bilişsel, duygusal, yaratıcılık, liderlik, özgünlük potansiyeliyle ilgili ve özel yetenek alanlarıyla akranlarından daha üstün seviyede performans sergileyerek farklı ilgi ihtiyaçları olan kişiler olarak tanımlanmaktadır.”⁹¹

Bu araştırmanın amacı; sadece IQ ölçümleriyle başarı potansiyelleri belirlenen üstün yetenekli çocukların bu ölçümlerin eksik bıraktığı yanlarının ortaya çıkarılması ve bu eksikleri tamamlamayıp desteklemeye yönelik eğitim programlarının hazırlanmasının önemine dikkat çekmektir. Sinop Bilim ve Sanat Merkezinde, tanılanarak kayıt hakkı kazanmış ve halen destek eğitime devam eden 197 üstün yetenekli çocuğun; duygusal zeka düzeyleri, yaş aralığı, cinsiyet, yetenek alanı, sınıf düzeyi, kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı, ana-baba eğitim seviyesi değişkenleri bakımından araştırılmıştır. Araştırmada yukarıdaki sorulara cevap bulmaya çalışılmıştır.

Problem Cümlesi

Üstün yetenekli çocukların duygusal zeka düzeyleriyle; yaş aralığı, cinsiyet, yetenek alanı, sınıf düzeyi, kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı, ana-baba eğitim seviyesi değişkenlerine göre aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Alt Problemler

Araştırmanın problemi çerçevesinde, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmaya çalışılacaktır.

Sinop Bilim ve Sanat Merkezinde destek eğitime devam eden üstün yetenekli öğrencilerin Duygusal Zeka düzeyleri;

⁹⁰ Ciğerci,a.g.e., s, 32

⁹¹ Davaslıgil,a.g.e., s.211-218.

- Cinsiyete göre,
- Yaşa göre,
- Anne eğitim düzeyine göre,
- Baba eğitim düzeyine göre,
- Kaçınıcı çocuk olduğu
- Sınıf düzeyi
- Kardeş sayısına göre,
- Yetenek alanına göre anlamlı bir biçimde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Çağımız; teknolojik gelişmenin çok hızlı ve etkili gerçekleştiğı bir çağ ve bunun sonucunda insanların yaşadığı duygusal baskı, bu duruma uyum sağlanması gittikçe zorlayıcı bir hal alarak insani, evrensel değerlerin zedelenmesine, psikolojik ve sosyal sorunların artarak yaşanmasına yol açmaktadır. Bu hızlı gelişim sürecinde insanlığın sanayi toplumuna geçiş ve sanayi sonrası topluma geçişinde arada sadece on kuşak olduğu görülmektedir. İnsanın bu geçiş sürecinde psikolojik olarak olumsuz duyguları yaşaması ve bunlarla başa çıkabilme becerisini geliştirilebilmesi daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Üstün potansiyele sahip çocukların farklı gelişim özelliklerinden kaynaklı içedönük kişilik özelliğı sergilemesi, uyum sağlama, iletişim kurma, ekiple birlikte çalışmada zorlanması var olan potansiyellerini kendileri ve insanlığın gelişimi ve ilerlemesinde kullanmalarının önemini yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Örgütlerin en zengin kaynak olarak gördüğü insan kaynağının öneminden hareketle ve bireyin yaşam sürecinde duygusal zekanın duygusal öğrenme ve gelişmeyle desteklenerek, geliştirilebilir bir zeka türü olduğundan yola çıkılarak üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin cinsiyet, yetenek alanı, yaş düzeylerine ve anne baba eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesinin alana katkı sağlayacağı açıkça görülecektir. Araştırmada elde edilecek bilgilerin, bu alanda yapılacak diğer çalışmalara “önem ve ağırlık verilmesi konusuna” dikkat çekeceğı düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada, araştırmaya katılacak olan ve Sinop Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 9-18 yaş arası üstün yetenekli çocukların Bar-On un Duygusal Zeka Ölçeğini ve Kişisel Bilgi Formunu, gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevaplayacakları kabul edilecektir.

Bu araştırmada, katılımcıların ölçekleri içtenlikle cevaplayacakları ve katılımcılardan geçerli ve güvenilir bilgiler alınacağı varsayılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, kullanılmış olan veri toplama araçları ile sınırlıdır. Araştırmada ele alınan bazı demografik özelliklerin olduğu bağımsız değişkenler, kullanılan ölçüm araçlarının geçerlik ve güvenilirliğiyle sınırlıdır.

Araştırma tanılanarak üstün yetenekli olduğu belirlenmiş ve halen Sinop Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 197 üstün yetenekli öğrencisiyle sınırlıdır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin duygusal zeka ölçümü elde edilecek verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Üstün Zekalı Birey: “Doğduklarından itibaren yaşlarından farklı gelişim özelliği ve süreci yaşayan, farklı ilgi, ihtiyacı olan, yetenek, yaratıcılık, beceri açısından akranlarından daha ileri bir performans ortaya koyan, var olan yetenek ve becerilerini geliştirmede zenginleştirilmiş, hızlandırılmış, farklılaştırılmış eğitim programlarına ihtiyaç duyan bireylerdir.”⁹²

Duygusal Zeka (EQ): Kendinizin ve kendinizin dışında başka insanların duygularını tanıma, anlama ve kendiliğinden başarıya yönelme kendi içindeki ve iletişime geçilen kişilerle yaşadığımız duyguları iyi yönetme, olumlu öz benlik, duygusal olgunluk ve sosyal bilinç gelişimine sahip olma yetisidir.⁹³

⁹²Milli Eğitim Bakanlığı, **Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi Raporu**, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1991, s.38.

⁹³Goleman, a.g.e., s.48

2.1. YÖNTEM

2.1.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modeli o anda var olan durumu var olduğu şekliyle onu değiştirmeden tanımlamayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu modelde, araştırmaya konu olan şeyleri değiştirme ve etkileme gibi bir çaba içine girilmez. Amaç asıl doğru olan her neyse o şeyi doğru gözlemleyerek, olduğu gibi betimleyebilmektir.

2.1.2. Araştırma Modeli

Bu araştırma modelinde betimsel bir çalışma olup, 9 ile 18 yaş aralığındaki öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmaya yönelik karşılaştırmalı ilişkisel bir çalışmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni duygusal zekanın alt boyutları, bağımsız değişkenler, cinsiyet, yaş düzeyi, yetenek alanı, kaçınıcı çocuk olduğu, sınıfı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumudur.

2.1.3. Araştırma Şekli ve Örneklem Seçimi

Araştırmada toplanarak elde edilecek verilerin analizi ile sonuçlarının geçerli olacağı grup evren olarak adlandırılmaktadır. Araştırmada hedef evren ve ulaşılabilir evren olarak iki evrenden söz edilmektedir: hedef evren, ulaşılması imkânsız ve ideal olanı temsil eder; ulaşılabilir evren ise araştırmacının gerçekçi ve ulaşılabilir seçimidir.⁹⁴Araştırmada hedef evren Türkiye’de yaşayan 9 ile 18 yaş arasında ki üstün yetenekli öğrenciler olarak tasarlanmış, ulaşılabilir evren ise Sinop’ta yaşayan ve Sinop Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 9 ile 18 yaş arasındaki bireyler olarak belirlenmiştir.

2.1.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Bar-on Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

⁹⁴ Şener Büyüköztürk, **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Pagem A Yayıncılık, Ankara, 2007, s.16

2.1.4.1. Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu (EQ-i (YV))

Bar-On EQ-i Duygusal Zekâ Ölçeği: 1997’de Bar-On tarafından geliştirilen ve 133 maddeden oluşan, 1’den 5’e artan derecelendirmeye göre cevaplanan, 5 ana boyutta 15 duygusal zeka boyutunun gruplandırıldığı ve her ölçeğin kendi içinde 2 ile 5 alt ölçeğe ayrıldığı, Kişiyi Özgü, Kişilerarası, Uyumluluk, Stres Yönetimi, Genel Mizaç Boyutlarından oluşan bir kağıt-kalem testidir. Bar-On EQ-i için bir aydan dört aya uzanan test-tekrar test değerleri. 78 ile. 92 ve. 55 ile 82 arasında değişmektedir. Bu bulgular Bar-On EQ-İ’ nin güvenilir bir gereç olduğu tezini desteklemekle birlikte, duygusal ve sosyal gelişimdeki değişikliklere duyarlı olduğunu belirtmektedir.

2.1.4.2. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmada elde edilen veriler, İstanbul Üniversitesinden Ayça KÖKSAL’IN geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığı Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu ile sağlanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen Duygusal Zeka Geliştirme Programı üstün yetenekli olduğu belirlenmiş iki gruba uygulanmış ve program uygulanan deneklerin, program uygulanmayan deneklere göre tüm alt boyutlardaki puanlarının yüksek çıktığı belirlenmiştir.

Ölçeğin Türkçe versiyonu Prof. Dr. Ayşe Esra Aslan ve Özlem Mumcuoğlu tarafından 2003 yılında geliştirilmiştir.⁹⁵

“Ölçeğin alt boyutlarından yüksek puan alan bireylerin özellikleri kısaca şu şekilde ifade edilebilir:

- Birey içi (Intrapersonel): Birey duygularının farkındadır, aynı zamanda kendi duygu ve ihtiyaçlarını ifade edebilme yeterliğine sahiptir. Ölçekte birey içi alt ölçeğini kapsayan 6 madde bulunmaktadır.
- Bireylerarası: Kişi, insanlarla ilişkileri korumada yetkindir. Başkalarının duygularını anlamada, onları dinlemede ve takdir etmede iyidir. Ölçekte bulunan 12 madde bireylerarası alt ölçeğini kapsamaktadır.
- Uyum: Kişi, esnek, gerçekçi ve yaşamında değişen olaylarla başa çıkmada etkilidir. Gündelik problemleriyle baş etmede, olumlu çözüm yolları bulmada başarılıdır. Ölçekte bulunan 10 madde uyum alt ölçeğini kapsamaktadır.

⁹⁵Mumcuoğlu, a.g.e.,s. 30

- Stres Yönetimi: Kişi genellikle sakin ve baskı altında çalışmada başarılıdır. Ender olmakla birlikte dürtüsel davranır. Stresli bir durumu yönetebilir ve duygusal bir patlamayla cevap vermez. Ölçekte bulunan 12 madde stres yönetimi alt ölçeğini kapsamaktadır.
 - Genel Ruh Hali: Kişi iyimserdir ve olaylara karşı olumlu bakış açısı geliştirmiştir ve onlarla olmaktan mutludur. Ölçekte bulunan 14 madde genel ruh hali alt ölçeğini kapsamaktadır.
 - Olumlu Etki: Bu alt teste yüksek alan kişiler oldukça fazla olumlu izlenim bırakmak istemişlerdir. Ölçekte bulunan 6 madde olumlu etki alt ölçeğini kapsamaktadır.
 - Toplam EQ: Kişi, genellikle günlük ihtiyaçlarla ve problemlerle baş etmede etkili ve mutludur.
- *Tutarsızlık: Tüm alt ölçeklerden yüksek puan alındığında, ölçek uygulanan kişi yönergeyi anlamamış veya dikkatsiz ve gelişi güzel işaretlemiş demektir.”⁹⁶

2.1.4.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcıların cinsiyet, yaş düzeyi, yetenek alanı, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk bulunduğu, sınıfı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu gibi özelliklerin ifade edildiği formdur. Toplam 9 sorudan oluşmaktadır.

2.1.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ile duygusal zeka ölçeği uygulanmadan önce öğrencilere bu anket ve anketin nasıl doldurulacağı konusunda bilgi verilerek gruplar halinde ve sadece araştırmacının gözetiminde doldurmaları sağlanmış, soruları içten, samimi bir şekilde cevaplamaları istenmiştir. Öğrenciler bu uygulamayı ortalama 20 dakikada tamamlamışlardır.

2.1.6. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler ile kodlama gerektiren veriler, SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows 20,0 programı ile bilgisayara girilmiştir. Verilerin, analizleri ve dökümleri, sayı, yüzde, ortalama, ortanca ve standart sapma şeklinde bulgulanarak tablolar şeklinde sunulmuştur.

⁹⁶Demet Topuksal, İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi, **Yüksek Lisans**, Adana, 2011.

3.1. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan deneklere ait demografik özelliklerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyet değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Cinsiyet Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
Kadın	63	58,9
Erkek	44	41,1
Toplam	107	100,0

Çalışmaya 63’ü kadın (%58,9) ve 44’ü erkek (%41,1) toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin kardeş sayısının sayı ve yüzde dağılımı değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Kardeş Sayısının Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
Kardeşi olmayanlar	14	13,1
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	73,8
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	12,1
3 tane kardeşe sahip olanlar	1	0,9
Toplam	107	100,0

Çalışmaya hiç kardeşi olmayan 14 kişi (%13,1), 1 kardeşi olan 79 kişi (%73,8), 2 kardeşi olan 13 kişi (%12,1), 3 kardeşi olan 1 kişi (%0,9) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyet değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Kaçınıcı Çocuk Olunduğu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
İlk Doğan Çocuk	66	62,3
İkinci Doğan Çocuk	33	31,1
Üçüncü Doğan Çocuk	325	6,6
Toplam	106	100,0

Çalışmaya 66'sı 1. çocuk olan (%62,3), 33'ü 2. çocuk olan (%31,1) ve 325'i 3.üncü çocuk olan (%6,6) olmak üzere toplam 106 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin zihinsel yetenek alanı değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
Zihinsel yeteneği olmayan	35	32,7
Zihinsel yeteneği olan	72	67,3
Toplam	107	100,0

Çalışmaya zihinsel yeteneği olmayan 35 kişi (%32,7) ve zihinsel yeteneği olan 72 kişi (%67,3) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin müzik yetenek alanı değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Müzik Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
Müzik yeteneği olmayanlar	64	59,8
Müzik yeteneği olanlar	43	40,2
Toplam	107	100,0

Çalışmaya müzik yeteneği olmayan 64 kişi (%59,8) ve müzik yeteneği olan 43 kişi (%40,2) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin resim yetenek alanı değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 6'de gösterilmiştir.

Tablo 6: Resim Yetenek Alanı Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
Resim yeteneği olmayanlar	74	69,2
Resim yeteneği olanlar	33	30,8
Toplam	107	100,0

Çalışmaya resim yeteneği olmayan 74 kişi (%69,2) ve resim yeteneği olan 33 kişi (%30,9) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin annenin eğitim durumu değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Annenin Eğitim Durumu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
İlkokul	18	16,8
Lise	31	29,0
Önlisans	10	9,3
Lisans	45	42,1
Yüksek lisans	3	2,8
Toplam	107	100,0

Çalışmaya annenin eğitim durumu ilkokul olan 18 kişi (%16,8), lise olan 31 kişi (%29,0), önlisans olan 10 kişi (%9,3), lisans olan 45 kişi (%42,1) ve yüksek lisans olan 3 kişi (%2,8) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin babanın eğitim durumu değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Babanın Eğitim Durumu Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
İlkokul	3	2,8
Lise	31	29,0
Önlisans	13	12,1
Lisans	56	52,3
Yüksek lisans	3	2,8
Doktora	1	0,9
Toplam	107	100,0

Çalışmaya babanın eğitim durumu ilkokul olan 3 kişi (%2,8), lise olan 31 kişi (%29,0), önlisans olan 13 kişi (%12,1), lisans olan 56 kişi (%52,3), yüksek lisans olan 3 kişi (%2,8) ve doktora olan 1 kişi (%0,9) olmak üzere toplam 107 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin sınıfların grupları değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 9'de gösterilmiştir.

Tablo 9: Sınıfların Grupları Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
3-5 sınıf	62	58,5
6-8 sınıf	24	22,6
9-12 sınıf	20	18,9
Toplam	106	100,0

Çalışmaya 3-5 sınıf arası 62 kişi (%58,5), 6-8 sınıf arası 24 kişi (%22,6) ve 9-12 sınıf arası 20 kişi (%18,9) olmak üzere toplam 106 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin yaşın gruplandırılması değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 10'de gösterilmiştir.

Tablo 10: Yaşın Gruplandırılması Değişkeninin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kişi Sayısı	Yüzde
9-12 yaş	76	71,7
13-15 yaş	13	12,3
16-18 yaş	17	16,0
Toplam	106	100,0

Çalışmaya 9-12 yaş arası 76 kişi (%71,7), 13-15 yaş arası 13 kişi (%12,3), 16-18 yaş arası 17 kişi (%16,0) olmak üzere toplam 106 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin yaş-sınıf ve bağımlı değişkenine ait betimsel bulgular aşağıda tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Yaş-Sınıf ve Bağımlı Değişkenlerin Betimleyici İstatistiksel Tablosu

Değişkenler	Kişi Sayısı	En Küçük Değer	En Büyük Değer	Ortalama	Standart Sapma
Sınıf	106	3	12	6,08	2,65
Yaş	106	9	18	12,00	2,53
Bireyler arası alt boyutu toplam puanı	107	6	24	17,46	4,29
Bireyler içi alt boyutu toplam puanı	107	27	46	39,93	4,11
Stres Yönetimi alt boyutu toplam puanı	107	20	44	34,90	5,16
Uyum alt boyutu toplam puanı	107	19	40	33,28	5,36
Genel ruh hali alt boyutu toplam puanı	107	27	56	48,03	6,66
Olumlu etkisi alt boyutu toplam puanı	107	9	23	15,64	3,14
Tutarsızlık alt boyutu toplam puanı	107	12	32	24,66	4,29

Yapılan çalışmada sınıf değişkeni 3-12 aralığında (ortalama=6,08±2,65), yaş değişkeni 9-18 yıl aralığında (ortalama=12,00±2,53 yıl), bireyler arası toplam puanı 6-24 puan aralığında (ortalama=17,46±4,29 puan), bireyler içi alt boyutu toplam puanı 27-46 puan aralığında (ortalama=39,93±4,11 puan), stres yönetimi alt boyutu toplam puanı 20-44 puan aralığında (ortalama=34,90±5,16 puan), uyum alt boyutu toplam puanı 19-40 puan aralığında (ortalama=33,28±5,36 puan), genel ruh hali alt boyutu toplam puanı 27-56 puan aralığında (ortalama=48,03±6,66 puan), olumlu etki alt boyutu toplam puanı 9-23 puan aralığında (ortalama=15,64±3,14 puan) ve tutarsızlık alt boyutu toplam puanı 12-32 puan aralığında (ortalama=24,66±4,29 puan) bulunmuştur.

ÖLÇEĞE AİT GÜVENİRLİK ANALİZİ BULGULARI

Duygusal zeka ölçeğinin madde ve güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Duygusal Zeka Ölçeği için Madde ve Güvenirlik Analiz Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	186,40	404,297	0,369	0,909
Soru 2	186,93	398,955	0,411	0,909
Soru 3	187,35	393,743	0,424	0,909
Soru 4	186,57	393,059	0,639	0,907
Soru 5	188,65	426,473	-0,531	0,915
Soru 6	188,07	422,766	-0,279	0,916
Soru 7	187,56	392,006	0,442	0,908
Soru 8	187,84	394,839	0,428	0,908
Soru 9	186,89	390,205	0,659	0,906
Soru 10	186,77	396,529	0,497	0,908
Soru 11	187,00	395,892	0,438	0,908
Soru 12	186,83	391,875	0,549	0,907
Soru 13	186,99	395,121	0,475	0,908
Soru 14	186,32	407,788	0,285	0,910
Soru 15	187,25	400,867	0,247	0,910
Soru 16	186,83	397,794	0,462	0,908
Soru 17	187,11	393,583	0,473	0,908
Soru 18	187,07	401,739	0,289	0,910
Soru 19	186,59	401,813	0,367	0,909
Soru 20	186,32	406,545	0,244	0,910
Soru 21	186,64	404,017	0,229	0,910
Soru 22	186,73	406,198	0,214	0,910
Soru 23	186,48	401,064	0,420	0,909
Soru 24	186,68	401,572	0,250	0,910
Soru 25	186,69	402,378	0,308	0,910
Soru 26	187,08	400,318	0,261	0,910

Soru27	188,29	400,588	0,346	0,909
Soru28	187,35	402,419	0,211	0,911
Soru29	187,27	389,982	0,557	0,907
Soru30	186,80	400,838	0,400	0,909
Soru31	187,17	393,821	0,478	0,908
Soru32	186,57	398,302	0,514	0,908
Soru33	186,39	405,565	0,331	0,910
Soru34	186,97	396,702	0,403	0,909
Soru35	187,08	400,129	0,303	0,910
Soru36	186,73	401,523	0,347	0,909
Soru37	186,69	393,405	0,523	0,908
Soru38	186,99	394,419	0,516	0,908
Soru39	187,48	383,307	0,641	0,906
Soru40	186,65	389,608	0,623	0,907
Soru41	186,72	396,853	0,440	0,908
Soru42	187,64	392,612	0,500	0,908
Soru43	187,37	390,345	0,519	0,907
Soru44	187,00	392,649	0,488	0,908
Soru45	186,45	404,819	0,288	0,910
Soru46	187,36	405,071	0,152	0,911
Soru47	186,49	397,767	0,530	0,908
Soru48	186,60	402,784	0,398	0,909
Soru49	187,16	404,920	0,150	0,912
Soru50	186,51	397,226	0,586	0,908
Soru51	186,36	406,179	0,250	0,910
Soru52	188,05	391,646	0,566	0,907
Soru53	187,07	407,387	0,100	0,912
Soru54	187,11	397,826	0,317	0,910

Soru55	186,39	406,078	0,260	0,910
Soru56	186,89	394,502	0,399	0,909
Soru57	186,56	398,250	0,556	0,908
Soru58	187,24	400,996	0,253	0,910
soru59	186,69	403,675	0,298	0,910
soru60	186,91	393,870	0,478	0,908

Yapılan araştırmada 60 maddelik duygusal zeka ölçeği için yapılan madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,91'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Duygusal Zekâ Ölçeği Bireylerarası Alt Boyutu madde ve güvenirlilik analizi sonuçları aşağıda tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13: Duygusal Zeka Ölçeği Bireylerarası Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	14,88	12,42	0,66	0,75
Soru 2	14,45	13,10	0,66	0,75
Soru 3	14,68	13,87	0,47	0,79
Soru 4	14,47	13,51	0,62	0,76
Soru 5	14,70	12,64	0,67	0,74
Soru 6	14,41	15,29	0,30	0,83

104 kişinin katıldığı 6 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Bireylerarası Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,80'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Birey İçi Alt Boyutu için madde ve güvenirlilik analizi sonuçları aşağıda tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Duygusal Zeka Ölçeği Bireyiçi Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	37,17	11,78	0,42	0,59
Soru 2	38,86	17,89	-0,66	0,76
Soru 3	37,05	11,01	0,58	0,55
Soru 4	36,54	13,27	0,37	0,61
Soru 5	36,55	12,38	0,46	0,59
Soru 6	36,93	11,32	0,30	0,61
Soru 7	36,92	12,38	0,30	0,61
Soru 8	36,91	11,96	0,34	0,60
Soru 9	36,74	12,64	0,27	0,62
Soru 10	36,58	12,54	0,40	0,60
Soru 11	36,64	11,66	0,60	0,56
Soru 12	36,95	12,07	0,38	0,60

95 kişinin katıldığı 12 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Birey içi Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,64'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Stres Yönetimi Alt Boyutu için madde ve güvenirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15: Duygusal Zekâ Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	32,32	23,41	0,24	0,61
Soru 2	33,12	31,23	-0,49	0,73
Soru 3	31,99	23,81	0,26	0,60
Soru 4	32,21	22,96	0,30	0,60
Soru 5	31,62	23,38	0,33	0,59
Soru 6	32,02	21,17	0,51	0,55
Soru 7	32,01	21,38	0,56	0,55
Soru 8	32,46	21,46	0,42	0,57
Soru 9	32,28	24,02	0,19	0,62
Soru 10	32,09	22,80	0,31	0,59
Soru 11	32,06	21,94	0,41	0,57
Soru 12	32,17	22,48	0,37	0,58

90 kişinin katıldığı 12 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,62'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Uyum Alt Boyutu için madde ve güvenirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 16'de verilmiştir.

Tablo 16: Duygusal Zekâ Ölçeği Uyum Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	30,06	22,41	0,69	0,87
Soru 2	30,06	24,60	0,51	0,88
Soru 3	29,97	25,40	0,50	0,88
Soru 4	29,96	24,96	0,47	0,89
Soru 5	30,07	23,48	0,71	0,87
Soru 6	30,19	22,63	0,68	0,87
Soru 7	30,22	22,39	0,76	0,87
Soru 8	30,24	21,68	0,73	0,87
Soru 9	29,88	24,75	0,61	0,88
Soru 10	29,83	24,96	0,56	0,88

103 kişinin katıldığı 10 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Uyum Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,89'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Genel Ruh Hâli Alt Boyutu için madde ve güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17: Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	44,50	40,51	0,37	0,87
Soru 2	44,68	36,52	0,73	0,85
Soru 3	44,97	37,01	0,55	0,86
Soru 4	45,21	37,21	0,48	0,87
Soru 5	44,80	39,48	0,34	0,88
Soru 6	44,60	39,62	0,40	0,87
Soru 7	45,43	35,73	0,55	0,86
Soru 8	44,72	38,62	0,48	0,87
Soru 9	44,77	36,96	0,53	0,86
Soru 10	44,77	35,92	0,64	0,86
Soru 11	44,61	37,68	0,65	0,86
Soru 12	44,64	37,91	0,65	0,86
Soru 13	45,08	34,91	0,58	0,86
Soru 14	45,06	35,52	0,62	0,86

101 kişinin katıldığı 14 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Genel Ruh Hâli Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,87'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Olumlu Etki Alt Boyutu için madde ve güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18: Duygusal Zekâ Ölçeği Olumlu Etki Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	13,34	7,04	0,37	0,67
Soru 2	12,62	7,25	0,43	0,65
Soru 3	13,71	7,35	0,43	0,65
Soru 4	11,90	8,96	0,21	0,70
Soru 5	13,14	6,14	0,55	0,61
Soru 6	13,56	6,52	0,56	0,60

104 kişinin katıldığı 6 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Olumlu Etki Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,69'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal zeka ölçeğinin Tutarsızlık Alt Boyutu için madde ve güvenirlik analizi sonuçları aşağıda tablo 19'de verilmiştir.

Tablo 19: Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu için Madde ve Güvenirlik Analizi sonuçları

	Madde Çıkartıldığında Ölçek Ort.	Madde Çıkartıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Alpha'sı
Soru 1	21,89	14,41	0,33	0,65
Soru 2	21,32	14,79	0,41	0,63
Soru 3	22,03	13,87	0,40	0,63
Soru 4	21,36	14,79	0,37	0,64
Soru 5	21,97	14,99	0,26	0,67
Soru 6	21,78	14,40	0,34	0,65
Soru 7	21,72	14,37	0,35	0,65
Soru 8	21,87	13,73	0,46	0,62

99 kişinin katıldığı 8 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu madde analizi ve güven analizi sonucunda 0,67'lik Alpha değeri bulunmuştur.

Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puanları Arasında Korelasyon Analizi sonuçları aşağıda tablo 20' de verilmiştir.

Tablo 20: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puanları Arasında Korelasyon Analizi Sonuçları

n=107	Bireyler Arası Alt Boyut Toplam Puanı	Bireyler İçi Alt Boyut Toplam Puanı	Stres Yönetimi Alt Boyut Toplam Puanı	Uyum Alt Boyut Toplam Puanı	Genel Ruh Hali Alt Boyut Toplam Puanı	Olumlu Etki Alt Boyut Toplam Puanı
Bireyler İçi Alt Boyut Toplam Puanı	0,39**					
Stres Yönetimi Alt Boyut Toplam Puanı	0,33**	0,23*				
Uyum Alt Boyut Toplam Puanı	0,42**	0,37**	0,20*			
Genel Ruh Hali Alt Boyut Toplam Puanı	0,42**	0,51**	0,36**	0,52**		
Olumlu Etki Alt Boyut Toplam Puanı	0,27**	0,37**	0,38**	0,39**	0,69**	
Tutarsızlık Alt Boyut Toplam Puanı	0,39**	0,11	0,81**	0,08	0,32**	0,24*

**p<0,01; *p<0,05

Araştırmada duygusal zeka ölçeğinin bireyler arası alt boyut toplam puanı ile bireyler içi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,39$ 'luk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler arası alt boyut toplam puanı arttıa bireyler içi alt boyut toplam puanı da artacak; bireyler arası alt boyut toplam puanı azaldıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Bireyler içi alt boyut toplam puanı ile stres yönetimi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,23$ 'lk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler içi alt boyut toplam puanı arttıa stres yönetimi alt boyut toplam puanı artacak; bireyler içi alt boyut toplam puanı azaldıkça stres yönetimi alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Stres yönetimi alt boyut toplam puanı ile uyum alt boyut toplam puanı arasında $r=0,20$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre stres yönetimi alt boyut toplam puanı arttıa uyum alt boyut toplam puanı da artacak; stres yönetimi alt boyut toplam puanı azaldıkça uyum alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Uyum alt boyut toplam puanı ile genel ruh hali alt boyut toplam puanı arasında $r=0,52$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre uyum alt boyut toplam puanı arttıa genel ruh hali alt boyut toplam puanı artacak; uyum alt boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Genel ruh hali alt boyut toplam puanı ile olumlu etki alt boyut toplam puanı arasında $r=0,69$ 'luk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki alt boyut toplam puanı arttıa genel ruh hali alt boyut toplam puanı artacak; olumlu etki alt boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile tutarsızlık alt boyut toplam puanı arasında $r=0,24$ 'luk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki alt boyut toplam puanı arttıa tutarsızlık alt boyut toplam puanı artacak; olumlu etki alt boyut toplam puanı azaldıkça tutarsızlık alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Stres yönetimi alt boyut toplam puanı ile bireyler arası alt boyut toplam puanı arasında $r=0,33$ 'lk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre stres yönetimi alt boyut toplam puanı arttıa bireyler arası alt boyut toplam puanı da artacak; stres yönetimi alt boyut toplam puanı azaldıkça bireyler arası alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Uyum alt boyut toplam puanı ile bireyler içi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,37$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre uyum alt boyut toplam puanı arttıa bireyler içi alt boyut toplam puanı da artacak; uyum alt boyut toplam puanı azaldıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Stres yönetimi alt boyut toplam puanı ile genel ruh hali alt boyut toplam puanı arasında $r=0,36$ 'lık pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre stres yönetimi alt boyut toplam puanı arttıa genel ruh hali alt boyut toplam puanı da artacak; stres

yönetimi boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile uyum alt boyut toplam puanı arasında $r=0,39$ 'luk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki boyut toplam puanı arttıkça uyum alt boyut toplam puanı da artacak; olumlu etki boyut toplam puanı azaldıkça uyum alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile genel ruh hali alt boyut toplam puanı arasında $r=0,32$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık boyut toplam puanı arttıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı da artacak; tutarsızlık boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Bireyler arası alt boyut toplam puanı ile uyum alt boyut toplam puanı arasında $r=0,42$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler arası boyut toplam puanı arttıkça uyum alt boyut toplam puanı da artacak; bireyler arası boyut toplam puanı azaldıkça uyum alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Bireyler içi alt boyut toplam puanı ile genel ruh hali alt boyut toplam puanı arasında $r=0,51$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler içi alt boyut toplam puanı arttıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı da artacak; bireyler içi alt boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile stres yönetimi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,38$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki alt boyut toplam puanı arttıkça stres yönetimi alt boyut toplam puanı artacak; olumlu etki alt boyut toplam puanı azaldıkça stres yönetimi alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile uyum alt boyut toplam puanı arasında $r=0,08$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık boyut toplam puanı arttıkça uyum alt boyut toplam puanı da artacak; tutarsızlık boyut toplam puanı azaldıkça uyum alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Genel ruh hali alt boyut toplam puanı ile bireyler arası alt boyut toplam puanı arasında $r=0,42$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler arası alt boyut toplam puanı arttıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı artacak; bireyler arası alt boyut toplam puanı azaldıkça genel ruh hali alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile bireyler içi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,37$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki alt boyut toplam puanı arttıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı artacak; olumlu etki alt boyut toplam puanı azaldıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile stres yönetimi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,81$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık boyut toplam puanı arttıkça stres yönetimi alt boyut toplam puanı da artacak; tutarsızlık boyut toplam puanı azaldıkça stres yönetimi alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile bireyler arası alt boyut toplam puanı arasında $r=0,27$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki boyut toplam puanı arttıkça bireyler arası alt boyut toplam puanı da artacak; olumlu etki boyut toplam puanı azaldıkça bireyler arası alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile bireyler içi alt boyut toplam puanı arasında $r=0,11$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık boyut toplam puanı arttıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı da artacak; tutarsızlık boyut toplam puanı azaldıkça bireyler içi alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile bireyler arası alt boyut toplam puanı arasında $r=0,39$ 'luk pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık boyut toplam puanı arttıkça bireyler arası alt boyut toplam puanı da artacak; tutarsızlık boyut toplam puanı azaldıkça bireyler arası alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Duygusal zeka ölçeğinin Genel Toplam Puan Ortalaması ile Alt Boyut Toplam Puanları Arası Korelasyon Tablosu aşağıda tablo 21' de verilmiştir.

Tablo 21: Duygusal Zeka Ölçeği Genel Toplam Puan Ortalaması ile Alt Boyut Toplam Puanları Arası Korelasyon Tablosu

n=107	Bireyler Arası Alt Boyut Toplam Puanı	Bireyler İçi Alt Boyut Toplam Puanı	Stres Yönetimi Alt Boyut Toplam Puanı	Uyum Alt Boyut Toplam Puanı	Genel Ruh Hali Alt Boyut Toplam Puanı	Olumlu Etki Alt Boyut Toplam Puanı	Tutarsızlık Alt Boyut Toplam Puanı
Duygusal Zeka Ölçeği Genel Toplam Puanı	0,66**	0,66**	0,60**	0,71**	0,86**	0,71**	0,47**

** $p<0,01$

Araştırmada bireyler arası alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,66$ 'lık pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler arası alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı da artacak; bireyler arası alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı da azalacaktır.

Bireyler içi alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,66$ 'lık pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre bireyler içi alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı artacak; bireyler içi alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı azalacaktır.

Stres yönetimi alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,60$ 'lık pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre stres yönetimi alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı da artacak; stres yöntemi alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı da azalacaktır.

Uyum alt boyut toplam puanı ile genel duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,71$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre uyum alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı artacak; uyum alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı azalacaktır.

Genel ruh hali alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,86$ 'lık pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre uyum alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı artacak; uyum alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı azalacaktır.

Olumlu etki alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,71$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre olumlu etki alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı artacak; olumlu etki alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı azalacaktır.

Tutarsızlık alt boyut toplam puanı ile duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı arasında $r=0,47$ 'lik pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Buna göre tutarsızlık alt boyut toplam puanı arttıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı artacak; tutarsızlık alt boyut toplam puanı azaldıkça duygusal zeka ölçeğinin toplam puanı azalacaktır.

Cinsiyet Değışkeni Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeğİ Bireyler Arası Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Farklı Gruplar İçin t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Cinsiyet Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Bireyler Arası	Kadın	63	17,92	4,113	1,339	105	0,184
Alt Boyut	Erkek	44	16,80	4,506			

Kadın ve erkeklerin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = 1,339$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t Testi Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 23 'te verilmiştir.

Tablo 23: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Bireyler Arası	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	17,94	4,709	0,813	105	0,148
Alt Boyut	Zihinsel yeteneği olanlar	72	17,22	4,091			

Zihinsel yeteneği olmayanlar ve zihinsel yeteneği olanların bireyler arası alt boyut Kadın ve erkeklerin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = 0,813$; $p > 0,05$

Müzik Yetenek Alanı Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Bireyler Arası Alt Boyut	Müzik yeteneği olmayanlar	64	16,84	4,210	-1,825	105	0,71
	Müzik yeteneği olanlar	43	18,37	4,304			

Müzik yeteneği olanlar ve olmayanların Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=1,825$; $p>0,05$.

Resim Yetenek Alanı Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Bireyler Arası Alt Boyut	Resim yeteneği olmayanlar	74	17,93	4,244	1,728	105	0,087
	Resim yeteneği olanlar	33	16,39	4,279			

Resim yeteneği olanlar ve olmayanların Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=1,728$; $p>0,05$

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının Kardeş Durumu kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Kardeş Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
Kardeşi olmayanlar	14	17,57	3,673
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	17,41	4,396
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	18,08	4,443
Toplam	106	17,51	4,281

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	5,101	2	2,550	0,137	0,872
Gruplar içi	1919,390	103	18,635		
Toplam	1924,491	105			

Yapılan çalışmada kardeş durumu kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,137$; $p>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre kardeş sayısının Bireyler Arası alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının Kardeş Sayısı kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo 27'da verilmiştir.

Tablo 27: Kardeş Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sıra Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlk Doğan Çocuk	66	17,11	4,261
İkinci Doğan Çocuk	33	18,30	4,398
Üçüncü Doğan Çocuk	7	17,00	4,472
Toplam	106	17,47	4,312

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	33,188	2	16,594	0,891	0,414
Gruplar içi	1919,227	103	18,633		
Toplam	1952,415	105			

Yapılan çalışmada kişinin kaçınıcı kardeş olduğu durumu kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,891$; $p>0,05$. Buna göre kişinin kaçınıcı kardeş olduğu bireyler arası alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının Anne Eğitim Durumu kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo 28 'da verilmiştir.

Tablo 28: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Annenin eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
İlkokul	18	17,94	4,291
Lise	31	17,00	4,807
Ön Lisans	10	17,38	4,308
Lisans	45	13,67	2,887
Yüksek Lisans	3	17,46	4,294
Toplam	107	17,94	4,291

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	53,533	4	13,383		
Gruplar içi	1901,028	102	18,638	0,718	0,581
Toplam	1954,561	106			

Yapılan çalışmada annenin eğitim durumu kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,102)=0,718$; $p>0,05$. Buna göre annenin eğitim durumunun bireyler arası alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının Baba Eğitim Durumu kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo 29 'da verilmiştir.

Tablo 29: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Babanın eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
İlkokul	3	19,33	5,686
Lise	31	18,10	4,077
Ön Lisans	13	17,38	4,556
Lisans	56	17,05	4,329
Yüksek lisans	3	19,33	5,686
Toplam	106	17,05	4,294

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	32,503	4	8,126	0,428	0,788
Gruplar içi	1915,959	101	18,970		
Toplam	1948,462	105			

Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,101)=0,428$; $p>0,05$. Baba eğitim durumu doktora olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre babanın eğitim durumunun bireyler arası alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duyusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının Sınıf kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo30'da verilmiştir.

Tablo 30: Sınıf Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
3-5.sınıfta olanlar	62	18,48	4,272
6-8.sınıfta olanlar	24	15,83	4,072
9-12.sınıfta olanlar	20	16,35	3,977
Toplam	106	17,48	4,308

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	153,095	2	76,548		
Gruplar içi	1795,367	103	17,431	4,392	0,015
Toplam	1948,462	105			

Tabloda görüldüğü üzere; yapılan çalışmada sınıf değişkeni kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=4,392$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkın tespiti için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma analizine göre 3-5. sınıf olanların bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları diğer kategoriler ile farklılık göstermektedir. 3-5. sınıf olanların bireyler arası alt boyut toplam puan ortalaması en yüksektir.

Çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında insanlarla etkileşim içerisinde bulunarak duygularını ifade etmeyi öğrenmektedir. Öğretmenler, duyguları göstermekte, öğretmekte ve çocuklar için uygun olan derslerde duygusal deneyimlere yer vermektedirler.⁹⁷

Duygusal Zeka Ölçeği Bireyler Arası Alt Boyut toplam puan ortalamasının yaş gruplarının kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo31'da verilmiştir.

Tablo 31: Yaş Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş grupları	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
9-12 yaşında olanlar	76	17,87	4,300
13-15 yaşında olanlar	13	16,92	4,536
16-18 yaşında olanlar	17	16,00	4,093
Toplam	106	17,45	4,314

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	52,657	2	26,328		
Gruplar içi	1901,607	103	18,462	1,426	0,245
Toplam	1954,264	105			

⁹⁷Deniz, M. E. , **Erken Çocukluk Döneminde Gelişim**, Maya Akademi Yayın Dağıtım, Ankara, 2008, s.89.

Yapılan çalışmada yaş grupları kategorilerinin bireyler arası alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,103)=1,426$; $p>0,05$. Buna göre yaşın bireyler arası alt boyuta etkisi bulunmamaktadır.

Cinsiyet Değişkeni Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut toplam puan ortalamasının Cinsiyet değişkeni kategorileri açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılması aşağıda tablo32'da verilmiştir.

Tablo 32: Cinsiyet Değişkeni için Bireyler Arası Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Birey içi Alt Boyutu	Kadın	63	40,24	3,946	0,91	105	0,36
	Erkek	44	39,50	4,338			

Kadın ve erkeklerin birey içi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=0,91$; $p>0,05$. Buna göre cinsiyetin birey içi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Zihinsel Yetenek Alanı Kategorilerinin Duyusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut toplam puan ortalamalarının farklı gruplar için t testi analizi ile karşılaştırma sonuçları aşağıda tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Birey içi Alt Boyutu	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	40,54	3,329	1,069	105	0,29
	Zihinsel yeteneği olanlar	72	39,64	4,429			

Zihinsel yeteneği olmayanlar ve zihinsel yeteneği olanların birey içi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(105)=1,069$; $p>0,05$. Buna göre zihinsel yeteneğin birey içi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Müzik Yetenek Alanı Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut toplam puan ortalamalarının farklı gruplar için t testi analizi ile karşılaştırma sonuçları aşağıda tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Birey içi Alt Boyutu	Müzik Yeteneği olmayanlar	64	39,63	4,481	-	105	0,34
	Müzik yeteneği olanlar	43	40,40	3,479	0,95		

Müzik yeteneği olanlar ve olmayanların birey içi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,95$; $p>0,05$. Buna göre müzik yeteneğinin birey içi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Resim Yetenek Alanı Kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Birey içi Alt Boyutu	Resim Yeteneği olmayanlar	74	39,93	4,339	-	105	0,99
	Resim yeteneği olanlar	33	39,94	3,596	0,008		

Resim yeteneği olanlar ve olmayanların birey içi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,008$; $p>0,05$. Buna göre resim yeteneğinin birey içi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Duygusal Zeka leği Birey İçi Alt Boyut Toplam Puan Ortalamasınının Kardeş Durumu Kategorileri Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Karşılaştırılması aşağıda tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36: Kardeş Durumu Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
Kardeşi olmayanlar	14	38,43	5,244
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	40,13	3,979
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	40,38	3,641
Toplam	106	39,93	4,127

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	37,298	2	18,649	1,097	0,338
Gruplar içi	1751,240	103	17,002		
Toplam	1788,538	105			

Yapılan çalışmada kardeş durumu kategorilerinin birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=1,097$; $p>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre kardeş sayısının birey içi alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka leği Birey İçi Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarınının Kardeş Sırası Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 37'te verilmiştir.

Tablo 37: Kişinin Kardeş Sırası Değişkeni için Birey İçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kategoriler	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
İlk Doğan Çocuk	66	39,68	4,185
İkinci Doğan Çocuk	33	40,45	3,969
Üçüncü Doğan Çocuk	7	41,00	3,215
Toplam	106	40,01	4,053

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	20,491	2	10,245	0,619	0,54
Gruplar içi	1704,500	103	16,549		
Toplam	1724,991	105			

Yapılan çalışmada kaçınıcı çocuk olma durumu değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,619$; $p>0,05$. Buna göre kişinin kaçınıcı çocuk olduğu bireyin duygularının farkındalığına etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Durumu Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 38’te verilmiştir.

Tablo 38: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyiçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
İlkokul	18	40,39	4,017
Lise	31	40,55	3,731
Ön lisans	10	38,60	3,777
Lisans	45	39,62	4,458
Yüksek lisans	3	40,00	5,292
Toplam	107	39,93	4,108

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	37,609	4	9,402	0,55	0,70
Gruplar içi	1750,933	102	17,166		
Toplam	1788,542	106			

Yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,102)=0,55$; $p>0,05$. Buna göre anne eğitim durumunun bireyin duygularının farkındalığına etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Birey İçi Alt Boyut Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitimi Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 39'te verilmiştir.

Tablo 39: Babanı Eğitim Durumu Değişkeni için Bireyiçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
İlkokul	3	39,33	4,509
Lise	31	40,74	3,366
Ön lisans	13	39,77	4,106
Lisans	56	39,46	4,492
Yüksek lisans	3	43,33	1,155
Toplam	106	39,98	4,099

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	68,457	4	17,114	1,019	0,401
Gruplar içi	1695,505	101	16,787		
Toplam	1763,962	105			

Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,101)=1,019$; $p>0,05$. Baba eğitim durumu doktora olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı

birakılmıştır. Buna göre baba eğitim durumunun bireyin duygularının farkındalığına etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Birey içi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 40'te verilmiştir.

Tablo 40:Sınıf Değişkeni için Bireyiçi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
3-5 sınıf	62	40,42	4,155
6-8 sınıf	24	38,71	4,630
9-12 sınıf	20	40,05	3,103
Toplam	106	39,96	4,117

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	50,844	2	25,422	1,514	0,23
Gruplar içi	1729,005	103	16,786		
Toplam	1779,849	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=1,514$; $p>0,05$. Buna göre kişinin kaçınıcı sınıfta olduğunun bireyin duygularının farkındalığına etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Birey içi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 41 'te verilmiştir.

Tablo 41: Yaş Değişkeni için Birey içi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
9-12 yaş	76	39,93	4,485
13-15 yaş	13	38,85	3,338
16-18 yaş	17	40,76	2,728
Toplam	106	39,93	4,127

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	27,116	2	13,558	0,793	0,46
Gruplar içi	1761,422	103	17,101		
Toplam	1788,538	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği birey içi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,793$; $p<0,05$. Buna göre kişinin yaşı bireyin duygularının farkındalığına etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyet Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 42 'te verilmiştir.

Tablo 42: Cinsiyet Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Stres Yönetimi Alt Boyutu	Kadın	63	34,11	5,361	-1,908	105	0,06
	Erkek	44	36,02	4,698			

Kadın ve erkeklerin stres yönetimi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-1,908$; $p>0,05$. Buna göre cinsiyetin stres yönetimi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 43 'te verilmiştir.

Tablo 43: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Stres Yönetimi Alt Boyutu	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	35,86	4,407	1,346	105	0,18
	Zihinsel yeteneği olanlar	72	34,43	5,461			

Zihinsel yeteneği olmayanlar ve zihinsel yeteneği olanların stres yönetimi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-1,346$; $p>0,05$. Buna göre zihinsel yeteneğin stres yönetimi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Duyusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Müzik Yetenek Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 44 'te verilmiştir.

Tablo 44: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Stres Yönetimi Alt Boyutu	Müzik yeteneği olmayanlar	64	34,55	5,451	-0,855	105	0,39
	Müzik yeteneği olanlar	43	35,42	4,717			

Müzik yeteneği sorusuna cevap verenlerin stres yönetimi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(105)=-0,855$; $p>0,05$. Buna göre müzik yeteneğinin stres yönetimi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Duyusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Resim Yetenek Kategorileri için t-Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 45 'te verilmiştir.

Tablo 45: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Stres Yönetimi Alt Boyutu	Resim Yeteneği olmayanlar	74	35,12	5,237	0,672	105	0,50
	Resim yeteneği olanlar	33	34,39	5,037			

Resim yeteneği olanlar ve olmayanların stres yönetimi alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,672$; $p>0,05$. Buna göre resim yeteneğinin stres yönetimi alt boyutu toplam puanı üzerinde etkisi yoktur.

Duyusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısı Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 46 'te verilmiştir.

Tablo 46: Kardeş Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sayısı	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart S.
Kardeşi olmayanlar	14	33,64	5,995
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	34,77	5,189
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	36,85	3,891
Toplam	106	34,88	5,184

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	72,600	2	36,300	1,360	0,261
Gruplar içi	2748,805	103	26,687		
Toplam	2821,406	105			

Yapılan çalışmada kardeş sayısı değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği stres yönetimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=3,360$; $p>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre kişinin kardeşinin olmasının stres yönetimine etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sırası Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 47 'te verilmiştir.

Tablo 47: Kardeş Sırası Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kategoriler	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
İlk Doğan Çocuk	66	34,39	5,363
İkinci Doğan Çocuk	33	35,45	5,106
Üçüncü Doğan Çocuk	7	37,71	1,604
Toplam	106	34,94	5,166

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	82,292	2	41,146	1,558	0,22
Gruplar içi	2719,368	103	26,402		
Toplam	2801,660	105			

Yapılan araştırmada kardeş sırası kategorilerinin stres yönetimi haki altboyutu toplam puanı için varyansları eşit olmadığından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 48 'te verilmiştir.

Tablo 48: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
İlkokul	18	35,44	4,718
Lise	31	34,97	5,206
Ön lisans	10	32,70	5,755
Lisans	45	35,02	5,379
Yüksek lisans	3	36,33	1,155
Toplam	107	34,90	5,163

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	60,713	4	15,178	0,560	0,69
Gruplar içi	2765,157	102	27,109		
Toplam	2825,869	106			

Yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği Stres Yönetimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,102)=0,560$; $p>0,05$. Buna göre anne eğitim durumunun bireyin duygularının farkındalığına etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 49 'te verilmiştir.

Tablo 49: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
İlkokul	3	35,33	6,658
Lise	31	35,42	5,673
Ön lisans	13	36,23	2,488
Lisans	56	34,23	5,414
Yüksek lisans	3	37,00	0,000
Toplam	106	34,93	5,174

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	70,033	4	17,508	0,645	0,631
Gruplar içi	2740,505	101	27,134		
Toplam	2810,538	105			

Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu değişkeni kategorilerinin stres yönetimi alt boyutu toplam puan ortalamaları için varyanslar eşit olmadığından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Duyusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 50 'te verilmiştir.

Tablo 50: Sınıf Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
3-5 sınıf	62	35,50	5,178
6-8 sınıf	24	34,46	4,845
9-12 sınıf	20	33,85	5,461
Toplam	106	34,95	5,155

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	48,756	2	24,378	0,916	0,40
Gruplar içi	2742,008	103	26,621		
Toplam	2790,764	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin Duyusal zeka ölçeği stres yönetimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,916$; $p>0,05$. Buna göre kişinin kaçınıcı sınıfta olduğunun bireyin stres yönetimine etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 51 'te verilmiştir.

Tablo 51:Yaş Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
9-12 yaş	76	35,39	5,010
13-15 yaş	13	32,46	4,772
16-18 yaş	17	34,18	5,747
Toplam	106	34,84	5,153

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	104,414	2	52,207	2,004	0,14
Gruplar içi	2683,859	103	26,057		
Toplam	2788,274	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin Duygusal zeka ölçeği stres yönetimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=2,004$; $p>0,05$. Buna göre kişinin yaşı bireyin stres yönetimine etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyet Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 52 'te verilmiştir.

Tablo 52: Cinsiyet Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Uyum alt boyutu toplam puanı	Kadın	63	32,54	5,16	-1,71	105	0,28
	Erkek	44	33,34	5,52			

Kadınlar ve erkeklerin uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = -1,71$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 53 'te verilmiştir.

Tablo 53: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Uyum alt boyutu toplam puanı	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	32,09	5,98	-1,62	105	0,24
	Zihinsel yeteneği olanlar	44	33,86	4,97			

Zihinsel yeteneği olanlar ve zihinsel yeteneği olmayanların uyum altboyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = -1,62$; $p > 0,05$

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Müzik Yetenek Alanı Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 54 'te verilmiştir

Tablo 54: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Uyum alt boyutu toplam puanı	Müzik yeteneği olmayanlar	64	32,78	5,60	-1,18	105	0,08
	Müzik yeteneği olanlar	43	34,02	4,95			

Müzik yeteneği olanlar ve müzik yeteneği olmayanların uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur; $t(105) = -1,18$; $p < 0,05$. Müzik yeteneği olanların uyum alt boyutu toplam puanı müzik yeteneği olmayanlardan yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Resim Yetenek Alanı Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 55 'te verilmiştir.

Tablo 55: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Uyum alt boyutu toplam puanı	Resim yeteneği olmayanlar	74	34,39	4,82	3,37	105	0,41
	Resim yeteneği olanlar	33	30,79	5,72			

Resim yeteneği olanlar ve resim yeteneği olmayanların uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = 3,37$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 56 'te verilmiştir

Tablo 56: Kardeş Durumu Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Standart S.
Kardeşi olmayanlar	14	31,71	4,937
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	33,56	5,498
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	32,77	4,816
Toplam	106	33,22	5,342

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	43,351	2	21,675	0,756	0,472
Gruplar içi	2952,659	103	28,667		
Toplam	2996,009	105			

Yapılan çalışmada kardeş durumu kategorilerinin Uyum Arası Alt Boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,103)=0,756$; $p>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre kardeş sayısının uyum alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duyusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sırası Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 57 'te verilmiştir.

Tablo 57: Kardeş Sırası Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sıra Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart S.
İlk Doğan Çocuk	66	33,38	5,524
İkinci Doğan Çocuk	33	32,91	5,198
Üçüncü Doğan Çocuk	7	35,29	3,904
Toplam	106	33,36	5,321

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	32,69	2	16,35	0,77	0,47
Gruplar içi	2939,69	103	28,54		
Toplam	2972,38	105			

Yapılan çalışmada kardeş sırası kategorilerinin uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,77$; $p>0,05$.

Duyusal Zeka Ölçeği Stres Yönetimi Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Annenin Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 58 'te verilmiştir.

Tablo 58: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Stres Yönetimi Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Annenin eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
İlkokul	18	35,00	4,511
Lise	31	33,94	5,639
Ön Lisans	10	30,90	5,109
Lisans	45	32,73	5,569
Yüksek Lisans	3	32,33	1,155
Toplam	107	33,28	5,357

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	139,351	4	34,838	1,22	0,305
Gruplar içi	2902,238	102	28,453		
Toplam	3041,589	106			

Yapılan çalışmada öğrenim durumunun kategorileri ile uyum sağlama toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,102)=1,22$; $p>0,05$. Buna göre kaçınıcı çocuk olma durumunun uyum sağlamaya etkisi yoktur.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 59 'te verilmiştir.

Tablo 59: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Babanın eğitim durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
İlkokul	3	34,33	5,508
Lise	31	34,55	4,696
Ön Lisans	13	33,69	5,736
Lisans	56	32,55	5,553
Yüksek Lisans	3	34,33	4,163
Toplam	106	33,38	5,287

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	87,286	4	21,822	0,774	0,545
Gruplar içi	2847,619	101	28,194		
Toplam	2934,906	105			

Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu kategorilerinin uyum alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,101)=0,774$; $p>0,05$. Baba eğitim durumu doktora olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre babanın eğitim durumunun uyum alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Değişkeni Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 60 'te verilmiştir.

Tablo 60: Sınıf Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat S.
3-5.sınıfta olanlar	62	35,31	4,671
6-8.sınıfta olanlar	24	31,50	4,709
9-12.sınıfta olanlar	20	29,20	5,307
Toplam	106	33,29	5,381

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	663,557	2	331,778	14,38	0,00
Gruplar içi	2376,377	103	23,072		
Toplam	3039,934	105			

Yapılan çalışmada sınıf kategorileri ile uyum sağlama toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=14,38$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkı görmek için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma analizine göre 3-5. sınıfta olanların uyum alt boyutu toplam puanı diğer kategoriler

ile farklılık göstermektedir. 3-5. sınıf olanların uyum alt boyutu toplam puanı en yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Uyum Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 61 'te verilmiştir.

Tablo 61: Yaş Değişkeni için Uyum Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş grupları	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart S.
9-12 yaşında olanlar	76	34,58	4,981
13-15 yaşında olanlar	13	30,46	4,630
16-18 yaşında olanlar	17	29,65	5,408
Toplam	106	33,28	5,382

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	663,557	2	227,935	9,080	0,00
Gruplar içi	2376,377	103	25,103		
Toplam	3039,934	105			

Yapılan çalışmada sınıf kategorileri ile uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=9,080$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkı görmek için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma analizine göre 9-12 yaşında olanların uyum alt boyutu toplam puan ortalamaları diğer iki kategoriden farklılık göstermektedir. 9-12 yaşında olanların uyum alt boyutu toplam puanı en yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyet Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 62 'te verilmiştir.

Tablo 62: Cinsiyet Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Genel ruh hali alt boyutu	Kadın	63	46,90	7,513	-2,82	104,48	0,008
	Erkek	44	49,64	4,861			

Tabloda görüldüğü üzere; kadın erkeklerin genel ruh hali altboyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(104,48) = -2,82$; $p < 0,05$. Erkeklerin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları kadınlarınkinden yüksektir.

Goleman'da duygusal zekânın alt boyutları olarak nitelenen özelliklerin cinsiyete göre farklılaştığını, kadınların başkalarının duygularını anlama ve iletişim becerileri yeteneklerinin, erkeklerinde duygularını yönetme ve kendini motive etme yeteneklerinin daha iyi olduğunu vurgulamıştır.⁹⁸

Schutte ve arkadaşları (1998) da kızların erkeklere göre daha yüksek duygusal zeka puanı aldıkları sonucuna ulaşmıştır.⁹⁹

Bir diğer araştırmada, kızların erkeklere göre başkalarının duygularını anlamada, duygularını yönetmede ve genel duygusal zeka düzeyinde anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Kendi duygularını anlamada ise cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.¹⁰⁰

Petrides ve Furnham'ın yaptığı araştırmada, kızların duygusal zekalarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu ve kızların özellikle, empati, algılama ve uyumda daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.¹⁰¹

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 63 'te verilmiştir.

⁹⁸Goleman, a.g.e., s. 360.

⁹⁹Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E. ve arkadaşları, **Development and Validation of a Measure of Emotional Intelligence**, Personality and Individual Differences, 25(1998), s. 167-177, 1998.

¹⁰⁰Erdoğan, M. Y., Kenarlı, Ö., Duygusal Zeka ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki, **Milli Eğitim Dergisi**, 2008, s.178 (297-310)

¹⁰¹Petrides, K. V.; Furnham, **Adrian, Gender Difference in Measured and Self-Estimated Trait Emotional Intelligence**, Sex Roles, 2000, s. 449-461.

Tablo 63: Zihinsel Yetenek Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Genel ruh hali alt boyutu	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	47,31	7,565	-0,77	105	0,19
	Zihinsel yeteneği olanlar	72	48,38	6,209			

Zihinsel yeteneği olanlar ve zihinsel yeteneği olmayanlar genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = -0,77$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Müzik Yetenek Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 64 'te verilmiştir.

Tablo 64: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Genel ruh hali alt boyutu	Müzik yeteneği olmayanlar	64	47,30	6,599	-1,39	105	0,98
	Müzik yeteneği olanlar	43	49,12	6,691			

Müzik yeteneği olanlar ve müzik yeteneği olmayanların genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105) = -1,39$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Resim Yetenek Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 65 'te verilmiştir.

Tablo 65: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Genel ruh hali alt boyutu	Resim yeteneği olmayanlar	74	49,16	6,191	2,71	105	0,39
	Resim yeteneği olanlar	33	45,48	7,076			

Resim yeteneği olanlar ve resim yeteneği olmayanların genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(105) = 2,71$; $p > 0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Durumu Kategorileri için t testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 66 'te verilmiştir.

Tablo 66: Kardeş Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Standart S.
Kardeşi olmayanlar	14	47,14	6,538
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	48,08	6,744
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	48,54	6,995
Toplam	106	48,01	6,694

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	14,501	2	7,251	0,159	0,853
Gruplar içi	4690,489	103	45,539		
Toplam	4704,991	105			

Yapılan çalışmada kardeş durumu kategorilerinin genel ruh hali alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,159>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre kardeş sayısının genel ruh hali alt boyutuna etkisi bulunmamaktadır.

Duyusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sırası Kategorileri için Tek Yönlü VaryansAnalizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 67 'te verilmiştir.

Tablo 67: Kardeş Sırası Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sıra Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlk Doğan Çocuk	66	47,91	6,558
İkinci Doğan Çocuk	33	47,79	7,491
Üçüncü Doğan Çocuk	7	50,86	2,673
Toplam	106	48,07	6,685

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	58,711	2	29,355	0,65	0,52
Gruplar içi	4633,827	103	44,989		
Toplam	4692,538	105			

Yapılan çalışmada kişinin kaçınıcı kardeş olduğu durumu kategorilerinin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,65$; $p>0,05$. Buna göre kaçınıcı kardeş olduğu durumunun genel ruh haline etkisi yoktur.

Duyusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Annenin Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü VaryansAnalizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 68 'te verilmiştir..

Tablo 68: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Annenin eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	18	49,61	5,596
Lise	31	48,90	5,996
Ön Lisans	10	48,20	5,287
Lisans	45	46,47	7,674
Yüksek Lisans	3	52,33	3,215
Toplam	107	48,03	6,665

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	234,462	4	58,615	1,336	0,26
Gruplar içi	4474,454	102	43,867		
Toplam	4708,916	106			

Yapılan araştırmada anne eğitim durumu kategorilerinin genel ruh haki altboyutu toplam puanı için varyansları eşit olmadığından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü VaryansAnalizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 69 'te verilmiştir..

Tablo 69: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Babanın eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	3	44,67	10,970
Lise	31	50,13	4,674
Ön Lisans	13	49,54	4,772
Lisans	56	46,59	7,378
Yüksek Lisans	3	53,67	2,517
Toplam	106	48,13	6,609

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	410,549	4	102,637	2,483	0,048
Gruplar içi	4175,602	101	41,343		
Toplam	4586,151	105			

Yapılan araştırmada baba eğitim durumu kategorilerinin genel ruh haki altboyutu toplam puanı için varyansları eşit olmadığından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) geçersizdir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Değişkeni Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 70 'te verilmiştir.

Tablo 70: Sınıf Durumu Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
3-5.sınıfta olanlar	62	50,44	5,719
6-8.sınıfta olanlar	24	46,13	5,119
9-12.sınıfta olanlar	20	42,90	7,738
Toplam	106	48,04	6,696

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	972,182	2	486,091	13,403	0,00
Gruplar içi	3735,667	103	36,269		
Toplam	4707,849	105			

Yapılan çalışmada sınıf kategorilerinin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=13,403$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkı görmek için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma analizine göre 3-5. sınıf olanların genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları diğer kategoriler ile farklılık göstermektedir. 3-5. sınıf olanların genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları en yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Ruh Hali Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Değişkeni Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 71 'te verilmiştir.

Tablo 71: Yaş Değişkeni için Genel Ruh Hali Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş grupları	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
9-12 yaşında olanlar	76	49,61	5,692
13-15 yaşında olanlar	13	44,69	6,787
16-18 yaşında olanlar	17	43,18	7,732
Toplam	106	47,97	6,671

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	733,517	2	366,759	9,589	0,000
Gruplar içi	3939,398	103	38,247		
Toplam	4672,915	105			

Yapılan çalışmada sınıf kategorilerinin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark vardır; $F(2,103)=9,589$; $p<0,05$. Buna göre sınıf durumunun ruh sağlığına etkisi vardır. Kategoriler arası farkı görmek için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma analizine göre 9-12 yaş aralığındakilerin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları diğer kategoriler ile farklılık göstermektedir. 9-12 yaş aralığındakilerin genel ruh hali alt boyutu toplam puan ortalamaları en yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyet Kategorileri için t Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 72 'te verilmiştir.

Tablo 72: Cinsiyet Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Olumlu etki alt boyutu	Kadın	63	15,24	3,41	-1,65	103,670	0,10
	Erkek	44	16,20	2,66			

Kadın ve erkeklerin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(103,670)=-1,65$; $p>0,05$. Erkeklerin olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları kadınlarınkinden yüksektir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 74 'te verilmiştir.

Tablo 73: Zihinsel Yetenek Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Olumlu etki alt boyutu	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	15,26	3,40	-0,87	1050,39	
	Zihinsel yeteneği olanlar	72	15,82	3,02			

Zihinsel yeteneği olanlar ve olmayanların duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(105)=-0,87$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Müzik Yetenek Kategorileri için t Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 74 'te verilmiştir.

Tablo 74: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Olumlu etki alt boyutu	Müzik yeteneği olmayanlar	64	15,39	3,31	-0,98	1050,33	
	Müzik yeteneği olanlar	43	16,00	2,87			

Müzik yeteneği olanlar ve olmayanların Duygusal Zeka Ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,98$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Resim Yetenek Kategorileri için t Testi Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 75 'te verilmiştir.

Tablo 75: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Olumlu etki alt boyutu	Resim yeteneği olmayanlar	74	15,97	3,07	1,68	1050,10	
	Resim yeteneği olanlar	33	14,88	3,223			

Müzik yeteneği olanlar ve olmayanların Duygusal Zeka Ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=1,68$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 76 'te verilmiştir.

Tablo 76: Kardeş Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
Kardeşi olmayanlar	14	15,36	2,977
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	15,70	3,260
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	15,54	2,904
Toplam	106	15,63	3,157

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1,497	2	0,749	0,074	0,929
Gruplar içi	1045,154	103	10,147		
Toplam	1046,651	105			

Yapılan çalışmada kardeş sayısı değişkeni kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103) = 0,074$; $p > 0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sırası Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 77 'te verilmiştir.

Tablo 77: Kardeş Sırası Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sırası	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlk Doğan Çocuk	66	15,45	3,06
İkinci Doğan Çocuk	33	15,88	3,53
Üçüncü Doğan Çocuk	7	16,43	2,15
Toplam	106	15,65	3,15

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	8,49	2	4,25	0,42	0,66
Gruplar içi	1035,59	103	10,05		
Toplam	1044,09	105			

Yapılan çalışmada kardeş sırası değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=0,42$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Annenin Eğitimi Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 78 'te verilmiştir.

Tablo 78: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Annenin eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	18	16,06	2,67
Lise	31	15,52	3,59
Ön lisans	10	15,80	2,57
Lisans	45	15,33	3,16
Yüksek lisans	3	18,33	2,52
Toplam	107	15,64	3,14

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	29,83	4	7,46	0,75	0,56
Gruplar içi	1016,95	102	9,97		
Toplam	1046,79	106			

Yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkeni kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(4,102)=0,75$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 79 'te verilmiştir.

Tablo 79: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Babanın eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	3	16,33	4,726
Lise	31	16,16	3,099
Ön lisans	13	15,54	2,847
Lisans	56	15,29	3,114
Yüksek lisans	3	18,33	2,517
Toplam	106	15,69	3,109

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	38,540	4	9,635	0,997	0,413
Gruplar içi	976,186	101	9,665		
Toplam	1014,726	105			

Yapılan çalışmada babanın eğitim durumu değişkeni kategorilerinin Duygusal Zeka Ölçeği olumlu etki toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,101)=0,997$; $p>0,05$. Baba eğitim durumu doktora olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre baba eğitim durumunun olumlu etki bırakma isteğine etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Değişkeni Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 80 'te verilmiştir.

Tablo 80: Sınıf Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
3-5.sınıfta olanlar	62	16,60	2,82
6-8.sınıfta olanlar	24	14,79	3,23
9-12.sınıfta olanlar	20	13,75	3,02
Toplam	106	15,65	3,15

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	145,46	2	72,73	8,34	0,00
Gruplar içi	898,63	103	8,725		
Toplam	1044,09	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark vardır; $F(2,103)=8,34$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkın tespiti için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre 3-5. sınıf öğrencilerinin olumlu etki alt boyut toplam puan ortalaması diğer kategorilerden farklılık göstermekte; diğer kategorilerin olumlu etki alt boyut toplam puan ortalaması kendileri arasında farklılık göstermemektedir. 3-5. sınıf öğrencilerinin olumlu etki alt boyut toplam puan ortalaması, 6-8. sınıflardan ve 9-12. sınıflardan yüksektir. Yüksek ortalamanın gereğinden fazla olumlu etki bırakmak amacı taşıdığı esas alınırsa 3-5. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha fazla olumlu etki bırakmak istediği söylenebilir.

Duygusal Zeka Ölçeği Genel Olumlu Etki Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 81 'te verilmiştir..

Tablo 81: Yaş Değişkeni için Olumlu Etki Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş grupları	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
9-12 yaşında olanlar	76	16,17	2,97
13-15 yaşında olanlar	13	14,31	3,45
16-18 yaşında olanlar	17	14,00	2,89
Toplam	106	15,59	3,13

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	90,01	2	45,01	4,94	0,01
Gruplar içi	937,55	103	9,102		
Toplam	1027,56	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış yaş değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark vardır; $F(2,103)=4,94$; $p<0,05$. Kategoriler arası farkın tespiti için yapılan Tukey's-b (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre 13-15 yaş grubu 16-18 yaş grubundan, 9-12 yaş grubu da her iki gruptan yüksek olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamasına sahiptir. Yüksek ortalamanın gereğinden fazla olumlu etki bırakmak amacı taşıdığı esas alınırsa 9-12. yaş grubu öğrencilerinin diğer yaş gruplarından daha fazla olumlu etki bırakmak istediği söylenebilir.

“Yaşı büyük olan öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri yaşı küçük olanlara göre daha yüksektir.” denencesini elde edilen bulgular desteklemektedir. Öğrencilerin yaşlarına göre duygusal zekâları anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç; yaşları artan çocukların duygusal zekâ puanlarının da arttığını göstermektedir. Bireyin içinde bulunduğu her yaş dönemine ait gelişim görevleri vardır. Bu görevler kişinin onlara yüklediği anlamlar doğrultusunda yaşanır. Bu anlamda öznel, kişisel ve idiyografik olan gelişim görevi fiziksel olgunlaşmadan, toplumsal beklenti ve taleplerden ve kişisel değer ve beklentilerden etkilenmektedir.⁹⁸

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyet Kategorileri için t Testi Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 82 'te verilmiştir.

Tablo 82: Cinsiyet Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Tutarsızlık alt boyutu	Kadın	63	24,43	4,43	-0,68	1050,50	
	Erkek	44	25,00	4,10			

Kadın ve erkeklerin tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,68$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Zihinsel Yetenek Kategorileri için t Testi Varyans ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 83 'te verilmiştir.

Tablo 83: Zihinsel Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Tutarsızlık alt boyutu	Zihinsel yeteneği olmayanlar	35	25,43	3,36	1,44	89,477	0,15
	Zihinsel yeteneği olanlar	72	24,29	4,65			

Zihinsel yeteneği olanlar ve olmayanların Duygusal Zeka Ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(89,477)=1,44$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Müzik Yetenek Kategorileri için t Testi Varyans ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 84 'te verilmiştir.

Tablo 84: Müzik Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Tutarsızlık alt boyutu	Müzik yeteneği olmayanlar	64	24,31	4,62	-1,03	105	0,30
	Müzik yeteneği olanlar	43	25,19	3,74			

Müzik yeteneği olanlar ve olmayanların tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-1,03$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Resim Yetenek Kategorileri için t Testi Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 85 'te verilmiştir.

Tablo 85: Resim Yetenek Alanı Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

T.P	Kategori	Kişi Sayısı	Ort.	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Tutarsızlık alt boyutu	Resim yeteneği olmayanlar	74	24,58	4,47	-0,30	105	0,77
	Resim yeteneği olanlar	33	24,85	3,91			

Resim yeteneği olanlar ve olmayanların tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $t(105)=-0,30$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamasının kardeş durumu kategorileri açısından tek yönlü varyans analizi (anova) ile karşılaştırılması aşağıda tablo 86'de verilmiştir.

Tablo 86: Kardeş Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sayısı	Kişi Sayısı	ortalama	Standart S.
Kardeşi olmayanlar	14	24,79	4,209
1 tane kardeşe sahip olanlar	79	24,25	4,337
2 tane kardeşe sahip olanlar	13	27,00	3,719
Toplam	106	24,66	4,307

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	84,480	2	42,240	2,335	0,102
Gruplar içi	1863,294	103	18,090		
Toplam	1947,774	105			

Yapılan çalışmada kardeş sayısı değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir

fark yoktur; $F(2,103)= 2,335$; $p>0,05$. 3 kardeşe sahip olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Kardeş Sırası Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 87 'te verilmiştir.

Tablo 87: Kardeş sırası Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Kardeş Sırası	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlk Doğan Çocuk	66	24,44	4,43
İkinci Doğan Çocuk	33	24,39	4,18
Üçüncü Doğan Çocuk	7	28,14	1,86
Toplam	106	24,67	4,31

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	90,45	2	45,23	2,51	0,09
Gruplar içi	1856,99	103	18,03		
Toplam	1947,44	105			

Yapılan çalışmada kardeş sayısı değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(2,103)=2,51$; $p>0,05$.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Annenin Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 88 'te verilmiştir.

Tablo 88: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Annenin eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	18	26,39	3,79
Lise	31	24,29	4,48
Ön lisans	10	23,70	5,56
Lisans	45	24,56	4,08
Yüksek lisans	3	23,00	2,65
Toplam	107	24,66	4,29

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	76,01	4	19,00	1,04	0,39
Gruplar içi	1871,88	102	18,35		
Toplam	1947,89	106			

Yapılan çalışmada annenin eğitim durumu değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,102)=1,04$; $p>0,05$. Buna göre anne eğitim durumunun bireydeki tutarsızlığa etkisi bulunmamaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Babanın Eğitim Durumu Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 89 'te verilmiştir.

Tablo 89: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Babanın eğitim durumu	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
İlkokul	3	25,33	6,351
Lise	31	25,16	5,034
Ön lisans	13	25,15	3,602
Lisans	56	24,18	4,077
Yüksek lisans	3	25,67	2,082
Toplam	106	24,66	4,307

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	28,340	4	7,085		
Gruplar içi	1919,433	101	19,004	0,373	0,828
Toplam	1947,774	105			

Zeka ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark yoktur; $F(4,101)=0,373$; $p>0,05$. Baba eğitim durumu doktora olan 1 kişi tek yönlü varyans analizine (ANOVA) uygunluk için analiz dışı bırakılmıştır. Buna göre baba eğitim durumunun bireydeki tutarsızlığa etkisi bulunmamaktadır.

Duyusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Sınıf Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 90 'te verilmiştir.

Tablo 90: Sınıf Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Sınıf	Kişi Sayısı	ortalama	Stansart S.
3-5.sınıfta olanlar	62	24,95	4,70
6-8.sınıfta olanlar	24	24,08	3,60
9-12.sınıfta olanlar	20	24,55	3,87
Toplam	106	24,68	4,30

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	13,46	2	6,73		
Gruplar içi	1931,64	103	18,75	0,36	0,70
Toplam	1945,09	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,103)=0,36$; $p>0,05$

Duyusal Zeka Ölçeği Tutarsızlık Alt Boyutu Toplam Puan Ortalamalarının Yaş Kategorileri için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları aşağıda tablo 91 'te verilmiştir.

Tablo 91: Yaş Değişkeni için Tutarsızlık Alt Boyutu Ortalaması Karşılaştırma Sonuçları

Yaş grupları	Kişi Sayısı	Ortalama	Stansart S.
9-12 yaşında olanlar	76	24,79	4,40
13-15 yaşında olanlar	13	23,92	4,03
16-18 yaşında olanlar	17	24,29	3,97
Toplam	106	24,60	4,26

	Kareler Top.	Serbestlik Derc.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	10,27	2	5,14	0,28	0,76
Gruplar içi	1897,08	103	18,42		
Toplam	1907,36	105			

Yapılan çalışmada öğrencilerin gruplandırılmış sınıf değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği tutarsızlık alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,103)=0,28$; $p>0,05$.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üstün yetenekli 9-18 yaş öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğini ve aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada, öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin; cinsiyet, yaş düzeyi, yetenek alanı, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, sınıfı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve yaş düzeyi bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilmiştir. Yapılan t-testi ve varyans analizleri sonucunda öğrencilerin duygusal zeka alt boyutları olan; bireyler arası, bireyler içi, stres yönetimi, uyum, genel ruh hali, olumlu etki, tutarsızlık alt boyutu toplam puanları arasında pozitif bir korelasyon bulunmuştur.

Bu araştırma sonuçlarına göre duygusal zekanın alt boyutları olarak nitelenen özelliklerin cinsiyet, sınıf ve yaşa göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Duygusal Zeka Ölçeği, olumlu etki ve uyum alt boyut toplam puan ortalamasının yaş gruplarının kategorileri açısından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmasına bakıldığında; öğrencilerin gruplandırılmış yaş değişkeni kategorilerinin duygusal zeka ölçeği olumlu etki alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Olumlu etki bırakma isteğinin 13-15 yaş grubunun, 16-18 yaş grubundan daha yüksek olduğu ve 9-12 yaş grubu öğrencilerinin de her iki gruptan daha yüksek olumlu etki bırakma isteği taşıdığı sonucu çıkmıştır. “Çocukların yaşları büyüdükçe duygusal zeka düzeylerinin yükseldiği ve anlamlı düzeyde değiştiği, genç yetişkinlik yıllarının başına kadar yaşla birlikte arttığı” savını destekleyen bir sonuç çıktığı görülmektedir.

Yapılan çalışmada sınıf değişkeni kategorilerinin bireyler arası alt boyut karşılaştırmasında 3-5. sınıf aralığında olanların puanı en yüksek çıkmıştır. Buna göre birey, başkalarının duygularını anlama, onları dinleme ve takdir etmede ilişkileri korumada yetkindir. Okulöncesi eğitimde duyguları anlama, ifade etmeyi öğrenmeye yönelik dersler verilmekte ve öğretmenler, duyguları göstermekte, etkinliklerde duygusal deneyimlere yer vermektedirler, çocuklar insanlarla etkileşim içerisinde bulunarak duygularını ifade etmeyi öğrenmektedir. Bu bilgiler ışığında duygusal zeka gelişimine yönelik çalışmaların okulöncesinde kalmaması ve ileriki sınıflara da taşınması önemsenmelidir.

Erkeklerin olumlu etki alt boyut toplam puanları kadınlarınkinden daha yüksek çıkmıştır buna göre erkeklerin kadınlardan daha fazla olumlu etki bırakmayı istedikleri görülmektedir. Erkeklerin genel ruh hali alt boyutu toplam puan

ortalamaları da kadınlardan yüksek çıkmıştır. Buna göre erkeklerin olaylara iyimser ve kadınlardan daha olumlu bakış açısı geliştirerek baktıkları anlaşılmaktadır.

Sınıf kategorilerine göre genel ruh hali alt boyutu toplam puanın en yüksek olduğu yaş aralığı da 9-12 yaş olarak belirlenmiştir. 9-12 yaş aralığında olanların uyum alt boyutu toplam puanları en yüksek olarak belirlenmiştir. Bireyler buna göre yaşamlarındaki değişen olaylarla başa çıkmada daha etkilidir ve problemlere olumlu çözüm yolları bulmada başarılıdır.

Müzik yeteneği olanların uyum alt boyutu toplam puanları müzik yeteneği olmayanlara göre yüksek çıkmıştır. Duygusal zekanın bireyin var olan tüm yeteneklerini ne kadar iyi kullanabileceğinin belirleyicisi olmasından hareketle, üstün yetenekli bireylerin var olan yeteneklerini en üst düzeyde kullanabilmesinin sağlanması için duygusal zeka gelişimlerinin desteklenmesinin önemi bu araştırma sonucuyla da anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçları;resim, müzik ve zihinsel yetenek alanları arasında yapılan ölçümler sonucunda anlamlı bir farkın ortaya çıkmaması, duygusal zeka düzeyinin yetenek alanı, ya da yüksek IQ ölçümleriyle doğru orantıda olmaması, “duygusal zekanın öğrenilen, esnek bir yeti olduğundan hareketle bilişsel zekayla birlikte desteklenmesinin önemi” üzerinde düşünülmesi gerektiğini göstermektedir.

Sinop Bilim ve Sanat Merkezinde duygusal zeka gelişimine yönelik duyguları tanıma, özbenlik gelişimine yönelik kendini tanıma, sosyal bilinç gelişimini destekleyecek arkadaşlık, empati, problem çözme gibi konularda çok sistemli olmasa da destek eğitim verilmektedir. Bu program sistemli uygulanmadığından yapılan çalışmamızda etkililiği ve uygulanırlığı sınanmamıştır. Ülkemizde üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili hem zihinsel hem de duygusal zeka gelişimlerine yönelik sistemli uygulanan bir program yoktur.

Bu çalışmamızın sonuçlarına göre; duyguların olumlu yönde gelişimini sağlamak için üstün yetenekli çocukları ve üstün yetenekli olmayan çocukları da kapsayan bir eğitim programı hazırlanmalı. Hazırlanacak eğitim programının çocukların sınıf seviyeleri düzeyinde olmasına dikkat edilmeli ve bu alanda deneyimli eğitimciler tarafından çocukların duygusal zeka gelişimi tüm eğitim sürecinde desteklenmelidir. Bu sürece anne babanın duygusal zeka gelişimi de desteklenerek katılımı sağlanmalıdır.

Araştırma, Sinop ilindeki gönüllü öğrencilerle yürütülmüştür. Sonuçların daha genellenebilir olması için örneklem sayısının artırılması ve bölgenin sınırlarının genişletilmesi araştırmanın kapsamlı olmasını sağlayabilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKARSU Füsün, Üstün Yetenekli Çocuklar, Aileleri ve Sorunları, Eduser Yayınları, Ankara, 2001.
- AKBOY, R.,Eğitim Psikolojisi, Mikro Yayınları, Konya, 2000.
- ATAMAN Ayşegül, Üstün Zekâlılar ve Üstün Zekalı ve Yetenekliler, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998.
- ALBRECHT Karl , Sosyal Zeka, Çev. Selda Gökten, Timaş Yayınları İstanbul, 2006.
- BALTAS Zuhâl ve BALTAS Acar, Bedenin Dili, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.
- BAYMUR Feriha, Genel Psikoloji, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1994.
- BRADBERRY, TRAVIS G., JEAN (2006) : Duygusal Zekanızı Keşfedin, Truva Yayınları, İstanbul, 2006.
- BRIDGE, Berna: Duyguların Eğitimi, Beyaz Yayınları, İstanbul, 2004.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı Pagem A Yayıncılık, Ankara, 2007.
- CLARK, B.,Growing Up Gifted: Developing The Potential Of Children At Home And At School, Macmillan, NY, 1992.
- CONNIN,M.,Smart Boys: Talent, Manhood, and the Search for Meaning. Barbara, A. Kerr & Stanford J. Cohn. Phoenix, AZ: GiftedPsychology, 2001.
- COOPER, R.K. SAWAF, A.:Liderlikte Duygusal Zeka, Çev. Z. B. Ayman ve B. Sancar, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- ÇEŞİTÇİOĞLU, Mustafa , Kaliteli İnsan, Alfa Yayınları, İstanbul, 2003.
- DAVASLIGİL Ümit, “Üstün Çocuklar”, Yer aldığı eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Ed.), Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı,İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları: 63, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi:1, 2004.
- DAVIS Mark, EQ Duygusal Zekanızı Ölçün (S. Silahlı, Çev.), Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.
- DAVIS, Mark, Duygusal Zekanızı Ölçün, Çev. Solina Silahlı, Alfa Yayınları, İstanbul, 2008.
- DENİZ, M. E. (Ed.),Erken Çocukluk Döneminde Gelisim, Maya Akademi Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.
- DOĞAN Selen, Personel Güçlendirme Rekabette Başarının Anahtarı, Kare Yayınları, 2006.
- DOĞAN Selen ve Şahin Faruk, Duygusal Zekâ: Tarihsel Gelişimi Ve Örgütler içinÖnemine Kavramsal Bir BakışÇukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007.
- DURUKAN Sami Oktay, “Arapça Eğitimde Duygusal Zekâ Boyutu”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- GOLEMAN Daniel, Emotional Intelligence: Issues In Paradigm Building. In C. Cherniss and D. Goleman (Ed's.), The Emotionally Intelligence Workplace, Jossey-Bass San Fransisco, 2001.
- KARASAR Niyazi. “Bilimsel Araştırma Metodu”. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık
- KIŞLALI İpek, The Relationship Between Emotional Intelligence and Communication.
- KIZILTEPE Zeynep, Öğretişim: Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım, Ofset Yayınevi, İstanbul, 2004.
- LOVECKY, D. V. ,Gifted children with AD/HD.,Presented at the 11th Annual CHADD International Conference, Washington, 1999.

- MAC-CANN, C., MATTHEWS, G., MOSHE, Z. ve ROBERTS, R. , Psychological Assessment of Emotional Intelligence: A Review of Self Report and Performance-- Based Testing. International Journal of Organization Analysis, 2003.
- MARLAND. SP Jr., Education Of The Gifted And Talented, Vol 1. Report To The Congress Of The United States by The US Commissioner Of Education, Government Printing, . Washington, Office, 1972.
- MAYER J.D., SALOVEY P., CARUSO R. D., "Emotional Intelligence Meets Traditional Standards For An Intelligence", Intelligence, 2000.
- MAYER John SALOVEY Peter, CARUSO, D., Models Of Emotional Intelligence. Handbook of Intelligence, Cambridge University Press, New York, 2000.
- MEYERHOF, K. , Michael, "Emotional Intelligence". Pediatrics for Parents. Vol. 23, 2003.
- LAZEAR David, The Intelligent Curriculum, Zephyr Pres, USA., 2000.
- LAZEAR David, The Intelligent Curriculum, Zephyr Pres, USA., 2000.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi Raporu, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1991.
- MUMCUOĞLU, Ö., Bar-On Duygusal Zeka Testi'nin Türkçe Dilsel Eşdeğerlik, NJ: Hampton Press, Cresskill, 1998.
- WEBB, J. T., GORE, J. L., AMEND E. R., DEVRİES A. R., A Parent's Guide to Gifted Children, Great Potential Press, Arizona, 2007.
- WEİSİNGER, H. , İş yaşamında Duygusal Zeka. Çeviren: Nurettin Süleymançil. MNS Yayıncılık, İstanbul, 1998.
- WONG, C. , LAW, K. S. , The Effects of Leader And Follower Emotional Intelligence On Performance And Attitude: An Exploratory Study, The Leadership Quarterly, 2002.
- Yayınları, İstanbul, 2000.
- YAYLACI, Gaye. , Kariyer Yaşamında Duygusal Zeka ve İletişim Yeteneği. Hayat Yayınları, İstanbul, 2006.
- SİLVERMAN, L. K. "A Developmental Model For Counseling The Gifted", In L.K., 1993.
- SİLVERMAN, L.K., The Moral Sensitivity Of Gifted Children And The Evolution Of Through DMGT-Based Analysis. K.A. Heller, F.J. Mönks, R.J. Sternberg ve R.F. Subotnik (Ed.), International Handbook Of Giftedness And Talent, Pergamon Press, Oxford, 2000.
- SMUTNY Josef F., The Young Gifted Child: Potential And Promise, An Anthology, Society, Roeper Review, 1994.
- STEİN J. STEVEN BOOK E. HOWARD, EQ Duygusal Zeka ve Başarının Sırrı, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003.
- TİTREK Osman, IQ'dan EQ'ya Duyguları Zekice Yönetme. Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007.
- RENZULLİ, J. S. VE REİS, S. M., The School wide Enrichment Model: A how to guide for educational excellence (2. Ed.). Mansfield Center, CT: Creative Learning Press, 1997.
- SCHMITZ, C. C., & GALBRAİTH, J., Managing the social and emotional needs of the gifted, Melbourne, Australia: Hawker Brownlow Education, 1991.
- SİLVERMAN (Ed.), Counseling the Gifted and Talented, Denver, CO: Love Publishing, 1992.

MAKALELER

AKIN, M. (2004). "İşletmelerde Duygusal Zekânın Üst Kademe Yöneticiler İle Astarları Arasındaki Çatışmalar Üzerindeki Etkileri". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir, Türkiye

ALP Ercan, "Çocuklarda Akıcı Zekânın Bilgi İşleme Hızı, Kısa Süreli Bellek ve Çalışma Belleği Kapasitesi İle İlişkisi", Türk Psikoloji Dergisi, 2007.

AYÇA, "Bar-On Duygusal Zekâ Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu (EQ- İYV) Geçerlik Güvenirlik Çalışması". Uluslararası Duygusal Zekâ ve İletişim Sempozyumu. Volume 2, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, İzmir, 2007.

BAR-ON Reuvon, Emotional Intelligence, Jossey-Bass Company, New York, 2000.

BAR-ON Reuvon, Bar-On Emotional Quotient Inventory: A Measure Of Emotional Intelligence, Multi-Health Systems. Toronto, Canada, 2004.

BAYKOÇ DÖNMEZ Necate ve Arkadaşları, Üstün Yetenekli Çocukların Tanı Yöntemleri, Eğitim Programları ve Aile Danışmanlığı Çalışmalarının İleri Aşamada Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi. Başbakanlık, Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, Leonardo da Vinci Değişim Programı, İngiltere, 2007.

BİRCAN Serap, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Ergenlerin Duygusal Zekalarının Çatışma Eğilimlerine ve Suç Davranışlarına Etkisi, Ankara, 2005.

CEYLAN Tuğrul, "Duygusal Zekâ". Klinik Psikiyatri Dergisi. 1,1999.

CİĞERCİ, C. Z., Üstün Yetenekli Olan ve Olmayan Ergenlerde Benlik Saygısı, Başkalarının Algılaması ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler: Fen Lisesi ve Düz Lise Karşılaştırması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya, 2006.

DOĞAN Selen ve Şahin Faruk, Duygusal Zekâ: Tarihsel Gelişimi Ve Örgütler için Önemine Kavramsal Bir Bakış Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007.

DURUKAN Sami Oktay, "Arapça Eğitimde Duygusal Zekâ Boyutu". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

ERDOĞDU, M. Y., Kenarlı, Ö., Duygusal Zeka ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki, Milli Eğitim Dergisi sayı 178, 2008.

GÜRSOY Ali, Liderlikte Duygusal Zeka (Liderlik Özellikleri İle Duygusal Zekalı Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.

İŞMEN, E.A., Duygusal Zeka ve Aile İşlevleri Arasındaki Fark. M.Ü., Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2001.

KÖKSAL Ayça, Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

LEANA, Z. , MARİLENA, Köksal Ayça, " Üstün ve Normal Zihinsel Düzeydeki İlkokul Öğrencilerinin IQ ve EQ' ları Arasındaki İlişki". Uluslar Arası Duygusal Zekâ ve İletişim Sempozyumu. Volume 2, Ege Üniversitesi İletişim fakültesi, İzmir, 2007.

OTACIOĞLU Sena, "Müzik Öğretmeni Adaylarının Duygusal Zekâ İle Akademik Ve Çalgı Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2009.

ÖZBAY Yaşar, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri, Hangar Marka İletişimi ve Reklam Hizmetleri, Ankara, 2013.

ÖZDEMİR Lütfü, "Yaratıcı Drama Dersinin Duygusal Zekâ Gelişimine Etkisi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2003.

PETRİDES, K. V.;Furnham, Adrian, Gender Difference in Measured and Self-Estimated Trait Emotional Intelligence, Sex Roles, 2000.

TOPUKSAL Demet, İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans, Adana, 2001.

TUĞRUL Ceylan, Duygusal Zekâ. Klinik Psikiyatri Dergisi, 1, 1999.

YELKİKALAN, Nazan, "21. Yüzyılda Girişimcinin Yeni Özelliği: Duygusal Zeka", Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C. 1, S. 2, 2006

İNTERNET

<http://www.cocukvegelisimi.com/egitim-yaklasimlari/zeka-kuramlari-ve-coklu-yaklasimlar.html>

<http://www.tdk.org.tr/TR/sozbul>, 2007

www.aoa.edu.tr/cankoy/ZEKA.doc, (27.05.2015)

[m.friendfeed media.com/1a799710532fa2c0b8aa0559c90167eb3e77f632](http://m.friendfeedmedia.com/1a799710532fa2c0b8aa0559c90167eb3e77f632)

EKLER

EK-A

Sevgili öğrenciler; bu ankette, yüksek lisans tez çalışması doğrultusunda hazırlanan, üstün yetenekli çocukların, duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere bazı sorular yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyup, size en çok uyan biçimde işaretleyiniz. Verdiğiniz yanıtlar bizim için çok önemlidir. Katılımınız ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılarınız için teşekkür ederiz.

Uzman Öğretmen Berrin ÖZDEN

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyeti: K () E ()

Sınıfı:

Yaşı:

Kardeş sayısı(Kendisi dışında):

Ailenin kaçınıcı çocuğu:

Yetenek alanı: zihinsel ()

Müzik ()

Resim ()

Anne eğitim: İlkokul ()

Lise ()

Önlisans ()

Lisans ()

Yüksek lisans ()

Doktora ()

Baba eğitim: İlkokul ()

Lise ()

Önlisans ()

Lisans ()

Yüksek lisans ()

Doktora ()

Sevgili Öğrenciler;

Bu araştırma üstün yeteneklilerin duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi amacıyla İstanbul Gelişim Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Berrin Özden tarafından yapılmaktadır. Araştırma sonuçlarının gerçekçi olabilmesi için sorulara içtenlikle cevap vermenizi rica ediyoruz. Yardımlarınız için teşekkürler.

YÖNERGE: Her cümleyi okuyun ve sizi en iyi tanımlayan cevabı seçin. 4 olası cevap vardır.

1=Beni çok iyi tanımlıyor,

2=Beni biraz tanımlıyor,

3=Beni genellikle tanımlıyor,

4=Beni çok tanımlıyor.

Her cümle için yalnızca bir cevap seçin sizin için en uygun olan şıkkı daire içine alarak işaretleyin. "İyi" ve "Kötü" cevaplar yoktur. Aşağıda ölçekten örnek maddeler verilmiştir:

Yetenek alanı:

Sınıf: _____ Tarih: ___/___/_____

Doğum Tarihi: ___/___/_____ Cinsiyet: E K

	1 Beni çok az tanımlıyor	2 Beni biraz tanımlıyor	3 Beni genellikle tanımlıyor	4 Beni çok tanımlıyor
1. Eğlenmekten hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐
2. Diğer insanların nasıl hissettiklerini anlamada başarılıyım.	☐	☐	☐	☐
Üzüntülü olduğumda soğukkanlılığımı 3. koruyabilirim Koruyabilirim.	☐	☐	☐	☐
4. Mutluyum.	☐	☐	☐	☐
5. Diğer insanların başına gelenleri önemserim.	☐	☐	☐	☐
6. Öfkemi kontrol etmek benim için zordur.	☐	☐	☐	☐
7. İnsanlara nasıl hissettiğimi söylemek kolaydır.	☐	☐	☐	☐
8. Tanıştığım herkesten hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐

